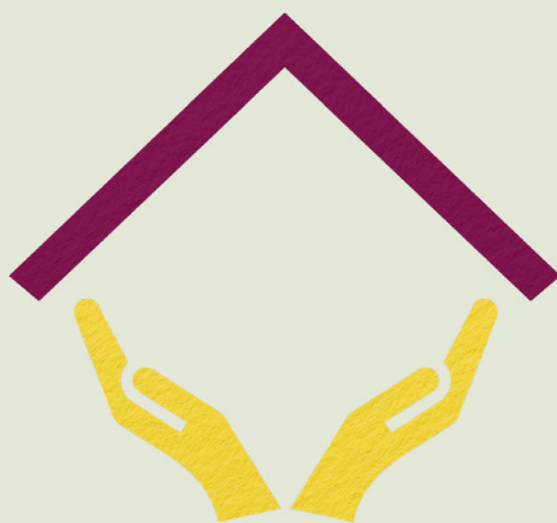

Žadatelé s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky

Přijímání

Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky

Přijímání

Listopad 2024

Dne 19. ledna 2022 se z Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) stala Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA). Veškeré odkazy na úřad EASO a produkty a subjekty úřadu EASO by měly být chápány jako odkazy na agenturu EUAA.

Rukopis dokončen v říjnu 2024

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA) a žádná osoba vystupující jejím jménem není zodpovědná za využití níže uvedených informací.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2026

Print ISBN 978-92-9418-080-3 doi:10.2847/8899578 BZ-01-24-014-CS-C

PDF ISBN 978-92-9418-079-7 doi:10.2847/9784878 BZ-01-24-014-CS-N

© Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), 2026

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví EUAA, může být nutné získat svolení přímo od příslušných nositelů práv. EUAA nevlastní autorská práva k těmto prvkům:

— ilustrace na obálce, FotografiaBasica, © 476725956, 2015, všechna práva vyhrazena.

O této příručce

Proč byla tato příručka vypracována? Posláním Agentury Evropské unie pro otázky azylu (EUAA) je usnadňovat a podporovat činnosti členských států EU a zemí přidružených k Schengenu (země EU+ ⁽¹⁾) při provádění společného evropského azylového systému. V souladu se svým obecným cílem podporovat správné a účinné provádění společného evropského azylového systému a umožnit sbližování vypracovává agentura EUAA společné operativní normy a ukazatele, pokyny a praktické nástroje. Agentura EUAA je mimo jiné odhodlána podporovat země EU+ při jednání s žadateli s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky (SOGIESC).

Jak tuto příručku používat? Tato příručka je rozdělena do tří samostatných, přesto vzájemně se doplňujících a propojených částí, které se týkají různých témat souvisejících se SOGIESC v oblasti azylu.

- **Průřezové prvky** poskytují informace a pokyny, které jsou průřezové a relevantní jak pro azylové řízení, tak pro přijímání, včetně právního rámce, bezpečných prostorů a inkluzivní komunikace, tlumočení, poskytování informací, budování kapacit, spolupráce a koordinace.
- **Přijímání** poskytuje pokyny a praktická doporučení týkající se návrhu a řízení přijímacích systémů a poskytování podmínek přijetí způsobem, který zohledňuje zvláštní potřeby žadatelů LGBTIQ při přijetí, a to jak na individuálním, tak na kolektivním základě.
- **Řízení o posouzení žádosti** poskytuje praktické pokyny konkrétně zaměřené na klíčové aspekty týkající se posuzování žádostí o mezinárodní ochranu prostřednictvím žádostí založených na SOGIESC, včetně registrace, osobního pohovoru, posuzování důkazů a rizik, jakož i právní analýzy.

Příručka byla vypracována během procesu reformy společného evropského azylového systému. Nástroje nového paktu o migraci a azylu vstoupily v platnost v červnu 2024 a v účinnost vstoupí v červnu 2026. Příručka obsahuje odkazy na oba právní rámce v závislosti na jejich významu.

Příručku doplňuje **informační poznámka**, která poskytuje podrobné informace o pojmech a výrazech souvisejících se SOGIESC.

Kdo by měl tuto příručku používat? Tato příručka je určena především pracovníkům, kteří pracují přímo s žadateli o mezinárodní ochranu v oblasti azylu: registračním pracovníkům, rozhodčím a přijímacím pracovníkům. Konkrétní oddíly jsou určeny také vedoucím pracovníkům a tvůrcům politik. Kromě toho je tato příručka užitečná pro jakoukoli jinou osobu nebo organizaci, která pracuje v oblasti azylu nebo je do ní zapojena.

Každá z jeho částí se na základě svého obsahu a rozsahu zaměřuje na mírně odlišné cílové skupiny.

---

(1) 27 členských států EU plus Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

- **Průřezové prvky** se zaměřují především na celé spektrum pracovníků vnitrostátních orgánů. Konkrétní oddíly označené jako „Pro vedoucí pracovníky“ a/nebo „Pro tvůrce politik“ se výslovně zaměřují na odborníky v oblasti azylu. Může být užitečná i pro další zúčastněné strany, které se zapojují do oblasti azylu (např. organizace občanské společnosti).
- **Přijímání** se zaměřuje především na pracovníky v oblasti přijímání, jakož i na další zúčastněné strany, které se podílejí na přijímání žadatelů nebo s nimi přímo pracují (např. organizace občanské společnosti). Konkrétní oddíly označené jako „Pro vedoucí pracovníky“ a/nebo „Pro tvůrce politik“ se výslovně zaměřují na odborníky v oblasti přijímání.
- **Řízení o posouzení žádosti** cílí především na registrační pracovníky a azylové rozhodčí. Tento nástroj je mimoto užitečný pro úředníky pro kvalitu a právní poradce, jakož i pro tvůrce politik ve vnitrostátních rozhodujících orgánech a všechny další osoby, které pracují či působí v oblasti mezinárodní ochrany v kontextu EU.

Jak byla tato příručka vypracována? Tato příručka byla vytvořena na základě koordinovaného přístupu mezi třemi sítěmi agentury EUAA. Vypracování zprostředkovala a koordinovala agentura EUAA.

- **Průřezové prvky** a **informační poznámka**: vypracovány odborníky z azylových a přijímacích orgánů, mezinárodních organizací, organizací občanské společnosti a akademické obce, s cenným přispěním vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a asociace ILGA-Europe. Před dokončením proběhla konzultace se zeměmi EU+ prostřednictvím sítě odborníků na otázky zranitelnosti agentury EUAA.
- **Přijímání**: vypracováno odborníky z přijímacích orgánů a organizací občanské společnosti s cenným přispěním UNHCR a asociace ILGA-Europe. Před dokončením proběhla konzultace se zeměmi EU+ prostřednictvím sítě přijímacích orgánů agentury EUAA.
- **Řízení o posouzení žádosti**: vypracováno odborníky z celé EU s cenným přispěním Evropské komise, UNHCR, Agentury EU pro základní práva a Evropské rady pro uprchlíky a exulanty. Před dokončením proběhla konzultace se všemi zeměmi EU+ prostřednictvím sítě pro azylová řízení agentury EUAA.

Jak se tato příručka vztahuje k vnitrostátním právním předpisům a praxi? Jedná se o nástroj tzv. měkkého sbližování. Není právně závazný a odráží společně dohodnuté standardy, které přijala správní rada agentury EUAA dne 31. října 2024.

Jak tato příručka souvisí s jinými nástroji agentury EUAA? Jednotlivé části této příručky je třeba chápat ve spojení s dalšími dostupnými praktickými příručkami a nástroji agentury EUAA.

Průřezové prvky je třeba chápat ve spojení s *Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators* (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání: operativní normy a ukazatele) ⁽²⁾ a portálem agentury EUAA *Let's Speak Asylum* ⁽³⁾.

⁽²⁾ Agentura EUAA, [Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators](#) (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání: operativní normy a ukazatele), květen 2024.

⁽³⁾ Portál agentury EUAA [Let's Speak Asylum](#).

Přijímání je třeba vykládat ve spojení s *Pokyny úřadu EASO týkajícími se podmínek přijetí* ⁽⁴⁾, *Pokyny týkajícími se podmínek přijetí dětí bez doprovodu* ⁽⁵⁾ a *Pokyny úřadu EASO k plánování pro mimořádné události v souvislosti s přijímáním* ⁽⁶⁾. Všechny tyto příručky jsou doplněny *Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators* (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání: operativní normy a ukazatele) ⁽⁷⁾, jakož i *Guidance on Reception: Operational standards and indicators* (Pokyny k přijímání: operativní normy a ukazatele) ⁽⁸⁾.

Řízení o posouzení žádosti je třeba vykládat ve spojení s *Praktickou příručkou úřadu EASO: Osobní pohovor* ⁽⁹⁾, *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* (Praktickou příručkou k posuzování důkazů a rizik) ⁽¹⁰⁾, *Praktickou příručkou úřadu EASO: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu* ⁽¹¹⁾ a *Practical Guide on Subsequent Applications* (Praktickou příručkou k následným žádostem) ⁽¹²⁾.

Upozornění

Tato příručka byla vypracována, aniž by byla dotčena zásada, že k závaznému výkladu právních předpisů EU je příslušný pouze Soudní dvůr Evropské unie.

⁽⁴⁾ EASO, *Pokyny úřadu EASO týkající se podmínek přijetí: operativní normy a ukazatele*, září 2016.

⁽⁵⁾ EASO, *Pokyny týkající se podmínek přijetí dětí bez doprovodu: operativní normy a ukazatele*, prosinec 2018.

⁽⁶⁾ EASO, *Pokyny úřadu EASO k plánování pro mimořádné události v souvislosti s přijímáním*, březen 2018.

⁽⁷⁾ EUAA, *Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators* (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání: operativní normy a ukazatele), květen 2024.

⁽⁸⁾ EUAA, *Guidance on Reception: Operational standards and indicators* (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání: operativní normy a ukazatele), květen 2024.

⁽⁹⁾ EASO, *Praktická příručka úřadu EASO: Osobní pohovor*, prosinec 2014.

⁽¹⁰⁾ EUAA, *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* (Praktická příručka k posuzování důkazů a rizik), leden 2024.

⁽¹¹⁾ EASO, *Praktická příručka úřadu EASO: Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu*, duben 2018.

⁽¹²⁾ EASO, *Practical Guide on Subsequent Applications* (Praktická příručka k následným žádostem), prosinec 2021.

Poděkování

Agentura EUAA by ráda poděkovala členům pracovní skupiny, kteří přispěli k vypracování této části, z Belgické federální agentury pro přijímání žadatelů o azyl (Fedasil) a Angeliki Panagoulia (dánská Rada pro uprchlíky – Řecko).

Velké díky patří také členům sítě přijímacích orgánů agentury EUAA, UNHCR a asociace ILGA-Europe za to, že se ve fázi práce na příručce podělili o své poznatky a konstruktivní připomínky.

Poznámka k terminologii

V této příručce se používá terminologie, která odráží současné *acquis* EU v oblasti azylu a platné mezinárodní nástroje, jakož i vývoj této terminologie v doktríně, politických dokumentech, příslušných strategiích EU apod.

- Pojmem „azyl“ se rozumí celý azylový proces, včetně přijímání.
- Pojmy „azylové řízení“ nebo „azylová řízení“ se používají zaměnitelně.
- Pojem „přijímání“ se vztahuje pouze na přijímání / proces přijímání.
- Pojmem „registrační pracovník“ se rozumí pracovník příslušných vnitrostátních orgánů, který se podílí na jakékoli fázi registrace a podávání žádostí o mezinárodní ochranu.
- Pojem „rozhodčí“ označuje úředníka, který provádí části řízení o žádostech o mezinárodní ochranu, jako jsou osobní pohovory a/nebo jiné pohovory s žadateli o mezinárodní ochranu.
- Pojmem „přijímací pracovník“ se rozumí pracovník, který je v přímém kontaktu s žadateli o mezinárodní ochranu v souvislosti s přijímáním, bez ohledu na to, zda je jeho zaměstnavatelem vládní nebo nevládní organizace, soukromý dodavatel nebo místní orgán. Patří sem sociální pracovníci, pedagogičtí a zdravotničtí pracovníci, tlumočníci, administrativní a koordinační pracovníci atd.
- Pojmem „vedoucí pracovník“ se rozumí zaměstnanci vnitrostátních azylových a přijímacích orgánů, kteří jsou odpovědní za řízení zdrojů a správu skupin zaměstnanců (např. útvarů, oddělení atd.). Mohou být rovněž odpovědní za vypracování, schválení nebo sledování kroků při provádění operativních postupů a pracovních toků.
- Pojem „žadatelé (nebo osoby) s různými SOGIESC“ se používá zaměnitelně s pojmem „LGBTIQ žadatelé“ (nebo LGBTIQ osoby).

Obsah

Seznam zkratk	9
Úvod	10
1. Poskytování podmínek přijetí	11
2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání	22
2.1. Rizika pro žadatele s různými SOGIESC	22
2.1.1. Násilí, nátlak a deprivace	23
2.1.2. Rizika pro fyzické a duševní zdraví	25
2.2. Zmírňování rizik	27
3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby	42
3.1. Identifikace LGBTIQ žadatelů se zvláštními potřebami při přijetí	42
3.1.1. Sebeidentifikace	43
3.1.2. Další informace důležité pro identifikaci	48
3.1.3. Ukazatele zvláštních potřeb a zranitelnosti relevantní pro SOGIESC	49
3.2. Posouzení zvláštních potřeb a zranitelnosti	54
3.3. Reakce na zvláštní potřeby a zranitelnost	61
4. Začlenění SOGIESC do plánování pro nepředvídané události	65
4.1. Spouštěče a ukazatele včasného varování	66
4.2. Mimořádné způsoby zajištění podmínek přijímání pro žadatele s různými SOGIESC	66
4.2.1. Ubytování	67
4.2.2. Zdravotní péče	68
4.2.3. Lidské zdroje a budování kapacit	69
4.2.4. Poskytování informací	69
4.2.5. Externí spolupráce a koordinace	70
4.2.6. Identifikace a posuzování zvláštních potřeb a zranitelnosti a reakce na ně	70

Vysvětlivky

Vysvětlivky označují konkrétní cílovou skupinu pro každou z kapitol v této části: tvůrce politik, vedoucí pracovníky a přijímací pracovníky v kontextu přijímání. Každou cílovou skupinu představuje charakteristická ikona pro snazší odkaz na příslušnou kapitolu či kapitoly.

Ikona	Cílová skupina	Kapitoly
	Tvůrce politik	1. Poskytování podmínek přijetí 2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání 3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby 4. Začlenění SOGIESC do plánování pro nepředvídané události
	Vedoucí pracovník	1. Poskytování podmínek přijetí 2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání 3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby 4. Začlenění SOGIESC do plánování pro nepředvídané události
	Přijímací pracovník	1. Poskytování podmínek přijetí 2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání 3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby

Seznam zkratek

Zkratka	Definice
členské státy	členské státy EU
COA	Ústřední agentura pro přijímání žadatelů o azyl (Nizozemsko)
EASO	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
EUAA	Agentura Evropské unie pro otázky azylu
Fedasil	Federální agentura pro přijímání žadatelů o azyl (Belgie)
FRA	Agentura Evropské unie pro základní práva
HIV	virus lidského imunodeficitu
IPSN	identifikace osob se zvláštními potřebami
LGBTIQ	lesby, gayové, bisexuálové, transgender, intersexuální a queer osoby
PTSD	posttraumatická stresová porucha
SEAS	společný evropský azylový systém
směrnice RCD (2024)	směrnice o podmínkách přijímání – směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1346 ze dne 14. května 2024, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu
směrnice RCD (přepracované znění)	směrnice o podmínkách přijímání – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění)
SOGIESC	sexuální orientace, genderové identity, genderová vyjádření a pohlavní znaky
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
země EU+	členské státy EU a země přidružené k Schengenu (Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko)

Úvod

Jak je zakotveno ve společném evropském azylovém systému (SEAS), žadatelé o mezinárodní ochranu mají nárok na podmínky přijetí, jejichž cílem je zajistit jim důstojný život až do ukončení azylového řízení. Mezi tyto podmínky patří:

opatření a služby, které splňují základní materiální a psychosociální potřeby všech žadatelů (např. ubytování, strava, ošacení, zdravotní péče a psychologické služby) a také rozlišování mezi různými kategoriemi osob prostřednictvím identifikace a řešení jejich zvláštních potřeb při přijetí a zranitelnost ⁽¹³⁾.

Pro osoby se zvláštními potřebami při přijetí směrnice 2013/33/EU (směrnice RCD (přepracované znění)) ⁽¹⁴⁾ stanoví, že „[p]rvotním záměrem vnitrostátních orgánů by mělo být přijímání osob se zvláštními potřebami při přijetí tak, aby bylo přijímání těchto osob uzpůsobeno jejich zvláštním potřebám“ ⁽¹⁵⁾. Stejně ustanovení je obsaženo v nové směrnici (EU) 2024/1346 (RCD (2024)) ⁽¹⁶⁾.

LGBTIQ žadatelé mohou mít zvláštní potřeby při přijetí. Tyto potřeby by měly být identifikovány a řešeny včas a vhodným způsobem, aby žadatelé mohli plně požívat práv zakotvených v právu EU a byl jim zaručen důstojný život. Měla by být také kolektivně zavedena specifická opatření ke zmírnění rizik pro žadatele s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky (SOGIESC) při přijímání.

V této části příručky naleznete nejprve aspekty týkající se SOGIESC při navrhování, plánování a provádění podmínek přijímání způsobem, který zohledňuje potřeby žadatelů s různými SOGIESC. Dále jsou v této části podrobně popsány nejvhodnější postupy, jak zabránit další újmě a individuálně reagovat na zvláštní potřeby žadatelů s různými SOGIESC při přijetí. Kromě toho jsou stanovena konkrétní doporučení a osvědčené postupy pro bezpečný a inkluzivní systém přijímání osob se SOGIESC.

Tato část je strukturována podle hlavních tematických oblastí týkajících se přijímání, včetně poskytování podmínek přijímání, zmírňování rizik, identifikace, posuzování a reakce na zvláštní potřeby jednotlivých žadatelů s různými SOGIESC, jakož i plánování pro nepředvídané události.

⁽¹³⁾ Evropská migrační síť, „[přijímání](#)“ v glosáři o azylu a migraci.

⁽¹⁴⁾ [Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU](#) ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění), (Úř. věst. L 180, 29.6.2013).

⁽¹⁵⁾ 14. bod odůvodnění směrnice RCD (přepracované znění)

⁽¹⁶⁾ 37. bod odůvodnění [směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1346](#) ze dne 14. května 2024, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

1. Poskytování podmínek přijetí

Orgány odpovědné za přijímání žadatelů by měly zajistit, aby se jejich opatření a postupy opíraly o dva hlavní pilíře: i) poskytování podmínek přijetí všem žadatelům (na kolektivním základě) a ii) poskytování zvláštních podmínek při přijetí žadatelům, kteří na ně mají nárok, po identifikaci a posouzení (na individuálním základě).

Pokud jde o první pilíř, musí být návrh, zřízení a provoz přijímacího systému v souladu se systémem SEAS, čímž se rovněž začleňují specifické faktory týkající se potřeb a charakteristik konkrétních skupin žadatelů, jako jsou LGBTIQ žadatelé. Na základě struktury a tematických oblastí, na něž se vztahuje směrnice RCD (přepřacované znění) a směrnice RCD (2024), tento oddíl podrobně popisuje konkrétní aspekty týkající se SOGIESC, které je třeba vzít v úvahu při poskytování podmínek přijetí. Pokud jde o druhý pilíř (individuální řízení případů při přijímání), příslušné informace a pokyny jsou rozvedeny v kapitole [3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#).

Cílem směrnice RCD (2024), která nahradila směrnici RCD (přepřacované znění), je zajistit společné normy pro přijímání ve všech členských státech EU a v zemích přidružených k Schengenu (země EU+). Obsahuje několik ustanovení, která se týkají žadatelů se zvláštními potřebami při přijetí. Nejzákladnější ustanovení v této věci je zakotveno v **obecné zásadě článku 24**, který stanoví, že „členské státy zohlední zvláštní situaci žadatelů se zvláštními potřebami při přijetí“⁽¹⁷⁾. Tentýž článek obsahuje neúplný seznam kategorií žadatelů o mezinárodní ochranu, u nichž je větší pravděpodobnost, že mají zvláštní potřeby při přijetí. Jako jedna z těchto skupin žadatelů jsou výslovně uvedeny (písmeno f) lesby, gayové, bisexuálové, transgender a intersexuální osoby.

Kromě toho by se úsilí členských států o zajištění podmínek přijetí, které jsou citlivé z hlediska SOGIESC a inkluzivní, měly vždy řídit následujícími **zastřešujícími zásadami**.

- Byla přijata veškerá vhodná opatření **k předcházení útokům a genderově podmíněnému násilí**.
- **Zákaz diskriminace**. Všem žadatelům musí být zajištěn rovný přístup k podmínkám přijetí bez ohledu na jejich osobní charakteristiky, včetně SOGIESC.
- Soustavná **identifikace, posuzování a reakce** týkající se zvláštních potřeb žadatelů při přijetí na individuálním základě je prvořadým zájmem po celou dobu přijímání.
- **Sdílená odpovědnost**. Práce na poskytování podmínek přijetí je společným úsilím všech subjektů působících v oblasti přijímání. Tvůrci politik a vedoucí pracovníci by měli určit hlavní problematické oblasti a stanovit příslušná zmírňující opatření, která mají být použita, a zajistit, aby tato opatření byla začleněna do stávajících postupů a aby je všichni pracovníci znali a dodržovali.

⁽¹⁷⁾ Je rovněž důležité zmínit, že podobné ustanovení existuje v článku 21 směrnice RCD (přepřacované znění). Ačkoli LGBTIQ žadatelé nejsou v seznamu zranitelných osob v článku 21 výslovně uvedeni, nevylučuje to možnost, že se určité skupiny LGBTIQ žadatelů a/nebo konkrétní jednotliví LGBTIQ žadatelé nacházejí ve zranitelné situaci nebo mají jiné zvláštní potřeby (např. žadatelé se zdravotním postižením, oběti násilí). Vzhledem k tomu, že kategorie zranitelných osob nejsou vyčerpávající, každý případ by měl být zvážen a posouzen individuálně s cílem určit konkrétní faktory/prvky, které by mohly LGBTIQ žadatele postavit do zranitelné situace nebo způsobit, že bude mít zvláštní potřeby při přijetí.

V návaznosti na obecnou zásadu článku 24 směrnice RCD (2024) ⁽¹⁸⁾ a výše uvedené **zastřešující zásady** níže uvedený seznam připomíná některá z ustanovení o podmínkách přijetí, která jsou relevantní pro zvláštní potřeby, výzvy, a tedy i zvláštní potřeby při přijetí, které mohou mít LGBTIQ žadatelé. **Každé ustanovení je doplněno konkrétními úvahami pro používání směrnice RCD (přepřacované znění), respektive směrnice RCD (2024) se zohledněním SOGIESC a jejich začleněním** ⁽¹⁹⁾.

Tabulka. Aspekty SOGIESC v klíčových ustanoveních o přijímání

Informace

Žadatelé při přijímání mohou obdržet informace o svých právech a individualizovaných službách, které jsou relevantní a/nebo určeny pro LGBTIQ žadatele, a o tom, jak k nim získat přístup. Příkladem jsou vyhrazená ubytovací zařízení, přístup k základním potřebám ⁽²⁰⁾, zdravotní péče (včetně sexuálního a reprodukčního zdraví) ⁽²¹⁾, právní pomoc a organizace, které by jim mohly pomoci nebo je informovat o dostupných podmínkách přijetí, včetně zdravotní péče. Mezi posledně jmenované mohou patřit také LGBTIQ organizace.

Zajištění

LGBTIQ žadatelé mohou být zajištěni pouze v případě, že nelze účinně uplatnit jiná, mírnější donucovací opatření, a to pouze na základě individuálního posouzení.

V případě rizika nebo incidentu, který ohrožuje bezpečnost, blaho a duševní pohodu zajištěné LGBTIQ osoby ⁽²²⁾, jsou přijata okamžitá opatření k přemístění zajištěné osoby na bezpečné místo a k poskytnutí odpovídající podpory (např. lékařské, psychosociální).

⁽¹⁸⁾ Jak je rovněž uvedeno v článku 21 směrnice RCD (přepřacované znění).

⁽¹⁹⁾ Následující úvahy a pokyny by měly být vždy vykládány ve spojení s vnitrostátními právními předpisy každé země EU+ provádějícími směrnicí RCD (přepřacované znění) do vnitrostátních právních rámců, neboť se mohou uplatňovat různé postupy a ustanovení.

⁽²⁰⁾ V této příručce se výrazem „základní potřeby“ rozumí základní domácí potřeby mimo potraviny, včetně ošacení, potřeb pro osobní hygienu, úklidových a pracích prostředků, ložního prádla a ručníků. V případě školou povinných žadatelů zahrnuje základní potřeby také školní potřeby. Při poskytování základních potřeb by vždy měla být zohledněna rodinná situace žadatele. Konkrétně složení základních potřeb a jeho množství by mělo zohledňovat osobní potřeby dotčeného žadatele (např. invalidní vozík pro osoby s omezenou pohyblivostí, brýle).

⁽²¹⁾ Sexuálním a reprodukčním zdravím se rozumí úplné tělesné, duševní a sociální pohoda ve všech záležitostech týkajících se reprodukčního systému. Pokud jde o reprodukční zdravotní péči, může to mimo jiné zahrnovat činnosti, programy a poskytování informací týkajících se těhotenství, plodnosti, antikoncepce a plánování rodičovství, ukončení těhotenství, péče o matky a novorozence, plánování rodičovství, prevence a léčby viru lidského imunodeficitu (HIV) / pohlavně přenosné infekce, prevence genderové podmíněného násilí a reakce na něj a usnadnění preventivního screeningu, včasné diagnostiky a léčby onemocnění reprodukčního systému.

⁽²²⁾ Podle Mezinárodní koalice pro zajišťování osob je u transgender osob 15krát vyšší pravděpodobnost, že budou během zajištění sexuálně napadány, než u cisgender populací (Mezinárodní koalice pro zajišťování osob, [LGBTI Persons in Immigration Detention](#), stanovisko, červen 2016, s. 10).

SOGIESC žadatele se zohledňují především v souvislosti s jeho umístěním do mužských nebo ženských zajišťovacích zařízení, zejména pokud jde o transgender a intersexuální žadatele. Jejich názor a preference ohledně nejvhodnějšího zajišťovacího zařízení musí být zohledněny, aby byla zajištěna jejich bezpečnost, blaho a duševní pohoda. Pokud je to možné, jsou zajištěným osobám s různými SOGIESC přidělována oddělená zařízení, přičemž se dbá na to, aby nedocházelo k administrativní segregaci a stigmatizaci a aby jim nebyl znemožněn přístup k životně důležitým službám a základním potřebám. Je-li ohrožena bezpečnost a/nebo duševní pohoda LGBTIQ žadatele, je třeba zvážit a upřednostnit jeho propuštění nebo předání k alternativnímu opatření k zajištění.

Zajištění LGBTIQ žadatelé mají právo komunikovat s osobami zastupujícími Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), jakož i s rodinnými příslušníky, právními poradci a osobami zastupujícími nevládní organizace (včetně LGBTIQ organizací) uznanými dotčeným členským státem a přijímat jejich návštěvy, a to způsobem, který respektuje jejich soukromí. Přesněji řečeno, pokud jde o rodinné příslušníky, může se jednat o manžela či manželku zajištěné osoby nebo jejího nesezdaného partnera či partnerku stejného pohlaví, se kterým nebo kterou žije v trvalém vztahu, pokud tato osoba (rodinný příslušník) spadá do definice rodinných příslušníků podle směrnice RCD (2024) ⁽²³⁾ (a směrnice RCD (přepracované znění)).

LGBTIQ žadatelé mají neomezený a soustavný přístup k příslušným lékům a nezbytné zdravotní péči, včetně péče v oblasti duševního zdraví, přístupu k informacím o viru lidského imunodeficitu (HIV) a k léčbě. Trans žadatelé procházející tranzicí s medikací a intersexuální žadatelé, kteří již dříve podstoupili péči nebo léčbu související se změnou pohlaví ⁽²⁴⁾, mají právo na neomezený přístup ke stejné péči během zajištění, pokud je pokračování péče formálně posouzeno jako nezbytné pro jejich zdraví a duševní pohodu. Tak je tomu za předpokladu, že taková léčba je již dostupná a proveditelná podle vnitrostátních právních předpisů a praxe, stejně jako je poskytována vlastním státním příslušníkům.

Je třeba se vyhnout zajištění LGBTIQ dětí, ať už bez doprovodu, nebo s doprovodem. Místo toho by měla být přijata jiná, vhodnější opatření týkající se ubytování. Partneri stejného pohlaví v trvalém vztahu, manželé a jejich rodinní příslušníci ⁽²⁵⁾ (včetně závislých zletilých osob, například starých rodičů) by měli být ubytováni společně v odděleném ubytování, které zaručí odpovídající soukromí.

⁽²³⁾ Čl. 2 bod 3 písm. a) nařízení RCD (2024).

⁽²⁴⁾ Péče související se změnou pohlaví zahrnuje řadu sociálních, psychologických, behaviorálních a lékařských zásahů „určených k podpoře a potvrzení genderové identity jednotlivce“, pokud je v rozporu s pohlavím, které mu bylo přiděleno při narození. Zásahy pomáhají transgender osobám sladit různé aspekty jejich života – emocionální, mezilidské a biologické – s jejich genderovou identitou. Mohou zahrnovat nechirurgickou péči – jako je hormonální terapie, logopedie a služby v oblasti duševního zdraví – a chirurgickou péči, včetně rekonstrukce pohlavních orgánů, rekonstrukce prsou a plastické operace obličeje. Více informací naleznete v dokumentu agentury EUAA [Practical guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note](#) (Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – informační poznámka), listopad 2024, kapitola 1. Výrazy a pojmy v oblasti SOGIESC.

⁽²⁵⁾ Podle definice uvedené v čl. 2 bodě 3 písm. a) směrnice RCD (2024), do které jsou zařazeni [manžel či manželka] žadatele nebo jeho nesezdaný partner či partnerka, se kterým nebo kterou žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným pářům v právu nebo praxi daného členského státu přistupuje stejně jako k pářům sezdaným“.

Rodiny

V průběhu celého procesu přijímání je respektována celistvost rodiny manželů nebo partnerů stejného pohlaví, kteří žijí v trvalém vztahu ⁽²⁶⁾, a jejich rodinných příslušníků (nezletilých dětí a jiných závislých osob, například starých rodičů). To zahrnuje poskytnutí a přidělení ubytování za předpokladu, že dotčení žadatelé souhlasili s tím, aby byli ubytováni společně.

Opatření týkající se materiálních podmínek přijetí

LGBTIQ žadatelům a jejich rodinám je přidělováno bezpečné a vhodné ubytování s přihlédnutím k jejich zvláštním potřebám a hlediskům. Zvláštní pozornost je věnována přidělování ubytování transgender a intersexuálním žadatelům (rámeček [Ubytování – specifické aspekty týkající se SOGIESC](#)).

V ubytovacím zařízení mají LGBTIQ žadatelé právo komunikovat s osobami zastupujícími UNHCR a s rodinnými příslušníky, právními poradci a osobami zastupujícími nevládní organizace včetně LGBTIQ organizací způsobem, který respektuje jejich soukromí.

Všichni zaměstnanci, kteří jsou v kontaktu s žadateli, jsou vázáni mlčenlivostí, pokud jde o citlivé údaje, o nichž se dozvědí v průběhu své práce, včetně SOGIESC žadatele ⁽²⁷⁾.

LGBTIQ žadatelé jsou zapojeni do záležitostí a postupů týkajících se řízení materiálních zdrojů a nemateriálních aspektů života v ubytovacím středisku. To se provádí způsobem, který respektuje jejich bezpečnost, duševní pohodu a důstojnost a zmírňuje riziko „vyoutování“ a nechtěného nebo zbytečného odhalení.

Zdravotní péče

LGBTIQ osoby mají přístup k nezbytné zdravotní péči, včetně neodkladné péče, základní léčby nemocí a zdravotní péče v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, jakož i přístup k příslušným informacím a prevenci.

LGBTIQ žadatelé mají v případě potřeby přístup k vhodné péči o duševní zdraví, včetně psychosociální podpory a medikace.

LGBTIQ žadatelé přijímají informovaná rozhodnutí o zdravotní péči, včetně chirurgických zákroků a medikace.

⁽²⁶⁾ Viz pozn. č. 25, s. 13.

⁽²⁷⁾ Pokud dotčená osoba neposkytla informovaný souhlas s poskytnutím informací konkrétní třetí straně nebo stranám nebo pokud neexistují specifická vnitrostátní pravidla a předpisy, u nichž může být porušena důvěrnost (např. v naléhavé nebo život ohrožující situaci).

Intersexuálním žadatelům by nemělo být doporučeno, aby bez předchozího, svobodného a informovaného souhlasu podstoupili operaci nebo léčbu normalizující pohlaví, která není životně důležitá a ze zdravotního hlediska nezbytná a jejímž cílem je změnit jejich pohlavní znaky, včetně sterilizace. Takovým zásahům je třeba se vyhnout zejména v případě dětí ⁽²⁸⁾.

Žadatelé, kteří byli podrobeni mrzačení ženských pohlavních orgánů nebo mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob, mají přístup k nezbytné a náležité nápravné léčbě ⁽²⁹⁾.

Přístup ke zdravotní péči je poskytován v souladu se skutečnými zdravotními potřebami žadatele, bez ohledu na označení pohlaví/genderu v jeho úředních dokumentech nebo na gender, ke kterému se sám hlásí.

LGBTIQ žadatelé (nebo ti, kteří jsou vnímáni jako LGBTIQ) by neměli být vystaveni „konverzním“ terapeutickým postupům ⁽³⁰⁾.

Posouzení zvláštních potřeb při přijetí

Situace a zvláštní potřeby LGBTIQ žadatelů jsou průběžně sledovány a posuzovány a v případě potřeby jsou tyto žadatelé přemísťováni do vhodného ubytování a/nebo jsou předáváni specializované podpoře, včetně LGBTIQ organizací, právní pomoci, psychosociální podpory, zdravotní péče a podpůrných služeb pro oběti genderově podmíněného násilí, mrzačení ženských pohlavních orgánů a mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob.

Více informací o provádění individuálního posouzení naleznete v kapitole [3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#).

⁽²⁸⁾ Viz také Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), [The Fundamental Rights Situation of Intersex People – FRA Focus](#) (Situace v oblasti základních práv intersexuálních osob – FRA Focus), duben 2015, s. 5–7.

V případě dětí je předpoklad „informovaného souhlasu“ značně náročný, neboť minimální věk, od kterého je dítě zapojeno do rozhodovacího procesu, se v jednotlivých členských státech liší. Nedostatečnou svéprávnost dítěte lze překonat pomocí jiných mechanismů a prostředků (např. informovaného souhlasu rodiče / zákonného zástupce, rozhodnutí soudu); obecně se však uznává a doporučuje, aby intersexuální děti vůbec nepodstupovaly zbytečné lékařské zákroky, neboť mohou vést k nezvratným zdravotním potížím, a dokonce sterilizaci (viz také Rada Evropy, Parlamentní shromáždění, [Resolution 2191 \(2017\) – Promoting the human rights of and eliminating discrimination against intersex people](#) (rezoluce 2191 (2017) – Podpora lidských práv a odstranění diskriminace intersexuálních osob), 2017, zejména bod 7).

⁽²⁹⁾ Ta může zahrnovat rekonstrukční chirurgii nebo přístup ke konkrétní medikaci, a to na základě individuálního posouzení a za předpokladu, že taková léčba je již dostupná a proveditelná podle vnitrostátních právních předpisů a praxe, stejně jako je poskytována vlastním státním příslušníkům.

⁽³⁰⁾ Více informací o „konverzní“ terapii a jejích dopadech naleznete v dokumentu agentury EUAA [Practical guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note](#) (Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – informační poznámka), listopad 2024, oddíl 2.2. Intersekcionalita v oblasti azylu.

Nezletilé osoby

V průběhu procesu přijímání je v první řadě zohledňován nejlepší zájem LGBTIQ dětí. Při posuzování jejich nejlepšího zájmu členské státy zohledňují jejich duševní pohodu, bezpečnost a sociální rozvoj a berou v potaz rovněž průsečíky mezi jejich SOGIESC a dalšími faktory, jako je situace v jejich rodině, komunitě a přijímacím zařízení. Zohledňují se názory a přání LGBTIQ dětí, včetně těch, které souvisejí se zkušenostmi a projevy jejich vlastní SOGIESC (např. gender, který si trans dítě samo určilo, je faktorem, který je třeba zohlednit především při posuzování jeho nejlepšího zájmu; podobně se intersexuální dítě nemusí ztotožňovat s označením pohlaví/genderu, které mu bylo přiděleno při narození nebo je uvedeno v jeho úřední dokumentaci).

LGBTIQ děti mají přístup k volnočasovým aktivitám za stejných podmínek jako všechny děti, včetně her a rekreačních aktivit přiměřených jejich věku v prostorách a ubytovacích střediscích uvedených v čl. 20 odst. 1 písm. a) a b) směrnice RCD (2024) ⁽³¹⁾ a k venkovním aktivitám a přístup k rehabilitačním službám pro oběti zneužívání, zanedbávání a vykořisťování.

LGBTIQ děti jsou ubytovány se svými rodiči, svými svobodnými nezletilými sourozenci nebo s dospělou osobou, která je za ně podle práva nebo praxe daného členského státu zodpovědná, pokud je to po příslušném posouzení v jejich nejlepším zájmu.

Osoby pracující s dětmi, včetně opatrovníků a jiných zástupců (v závislosti na vnitrostátním právu a praxi), by měly absolvovat vhodnou úvodní a průběžnou odbornou přípravu o právech a potřebách nezletilých, včetně odborné přípravy o prvcích souvisejících se SOGIESC, jakož i o konkrétních prvcích SOGIESC týkajících se azylu.

Nezletilé osoby bez doprovodu

Přidělování ubytování LGBTIQ dětem bez doprovodu se provádí po důkladném posouzení jejich nejlepšího zájmu na individuálním základě s ohledem na jejich bezpečnost, duševní pohodu a sociální rozvoj. S ohledem na jejich věk a vyspělost a na jejich osobní zkušenosti a vyjádření jejich vlastní SOGIESC jsou rovněž vyslyšeny a zohledněny jejich názory a přání.

⁽³¹⁾ A čl. 18 odst. 1 směrnice RCD (přepracované znění).

Oběti mučení a násilí

LGBTIQ osobám, které se staly obětí obchodování s lidmi, mučení, znásilnění nebo jiných závažných násilných činů, včetně genderově podmíněného násilí, se dostává nezbytné péče, zejména přístupu k odpovídajícímu lékařskému a psychologickému ošetření nebo péči, která zohledňuje jejich konkrétní potřeby a identitu v souvislosti s jejich SOGIESC.

Osoby pečující o oběti mučení, znásilnění nebo jiného hrubého násilí, včetně zdravotnických pracovníků, by měly mít přístup k odbornému vzdělávání mimo jiné ohledně konkrétních potřeb a relevantní léčby osob s různými SOGIESC a ve vztahu k informacím získaným při výkonu své práce jsou povinny dodržovat pravidla důvěrnosti stanovená vnitrostátním právem.

Pracovníci a prostředky

Pracovníci pracující přímo s žadateli v oblasti přijímání by měli mít přístup k základní odborné přípravě o otázkách SOGIESC a SOGIESC v oblasti azylu ⁽³²⁾. Pracovníci provádějící nebo jinak zapojení do posuzování zvláštních potřeb (posuzovatelé) nebo do řízení případů (vedoucí případů) by měli mít přístup k pokročilejší odborné přípravě o SOGIESC (více informací o odborné přípravě naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v oddíle 5.3 Budování kapacit pracovníků v oblasti SOGIESC).

⁽³²⁾ Taková odborná příprava může zahrnovat následující oblasti: úvod do základních prvků SOGIESC a výrazů a prvků specifických pro vysídlené LGBTIQ osoby; základní právní rámec; pochopení prolínajících se identit a zkušeností vysídlených LGBTIQ osob; normy a řešení skryté předpojatosti; respektující a inkluzivní jazyk a komunikace; vytváření bezpečných prostorů; zmírňování rizik pro žadatele s různými SOGIESC a včasné a bezpečné reakce na případy diskriminace, násilí a zneužívání. Specializovaní přijímací pracovníci, kteří se podílejí na řízení zranitelnosti (identifikace, posouzení, reakce, správa případů), by měli absolvovat pokročilejší odbornou přípravu, včetně odborné přípravy v oblasti technik vedení pohovorů s LGBTIQ žadateli a odborné přípravy o řízení jednotlivých případů.

Ubytování – specifické aspekty týkající se SOGIESC

Členské státy mohou žadatelům poskytnout různé druhy ubytování. Druh ubytování může být různý, od hromadných ubytovacích středisek až po alternativní zařízení, včetně soukromých domů, bytů, hotelů nebo jiných prostorů upravených pro ubytování žadatelů. Současně, jak je stanoveno ve 37. bodě odůvodnění směrnice RCD (2024) ⁽³³⁾ „[p]řijímání osob se zvláštními potřebami při přijetí by mělo být prvořadým zájmem vnitrostátních orgánů tak, aby uzpůsobeno těmto zvláštním potřebám“.

Ubytování je pro žadatele s různými SOGIESC klíčové. Vzhledem ke svým nekonformním charakteristikám nebo identitám mohou být v kolektivních ubytovacích zařízeních vystaveni násilí a obtěžování. V některých případech se však LGBTIQ osoby mohou cítit bezpečněji a komfortněji, když žijí s ostatními členy svých komunit. Přijímací orgány proto musí vždy dbát na to, aby byla zavedena bezpečnostní hlediska a aby situace těchto žadatelů byla průběžně individuálně posuzována a sledována.

Klíčovým parametrem je **umístění** ubytovacího zařízení; v blízkosti by měly být příslušné služby, jako jsou veřejné služby, školy, obchody denní potřeby, zdravotní péče, právní pomoc a další relevantní organizace. Transgender a intersexuální žadatelé, jakož i žadatelé, kteří se stali obětí mrzačení ženských pohlavních orgánů nebo pohlavních orgánů intersexuálních osob, mohou potřebovat zvláštní léčbu nebo zdravotní péči (např. nápravnou péči), která není dostupná na všech místech.

Pokud jde o **přidělování** ubytování, měla by být vždy respektována zásada celistvosti rodiny a před jakýmkoli přidělením žadatelů v rámci ubytovacího systému by měl být vždy zvážěn nejlepší zájem dětí – včetně těch s různými SOGIESC (viz také tabulka [Aspekty SOGIESC v klíčových ustanoveních o přijímání](#) a zejména oddíly [Rodiny](#), [Nezletilé osoby](#) a [Opatření týkající se materiálních podmínek přijetí](#)). Kromě toho by bez ohledu na druh ubytování (kolektivní nebo individuální) měly existovat oddělené uzamykatelné ložnice pro jednotlivé žadatele různého pohlaví. Stejně tak by v hromadných ubytovacích zařízeních měla být oddělená a uzamykatelná hygienická zařízení a koupelny pro muže a ženy a v ideálním případě by měl být menší počet genderově neutrálních jednotek.

Pokud je třeba reagovat na bezpečnostní rizika a výzvy, kterým LGBTIQ žadatelé čelí v hromadných ubytovacích zařízeních (např. obtěžování, diskriminace), měly by přijímací orgány zvážit dostupnost a poskytnutí možností odděleného ubytování, jako jsou bezpečné domy nebo individuální ubytování, případně přemístění do střediska s možností odděleného ubytování. Tak je tomu i v případě, kdy je třeba poskytnout ubytování LGBTIQ žadatelům, kteří jsou obzvláště zranitelní (např. oběti genderově podmíněného násilí a osoby se závažnými zdravotními problémy). Pokud není k dispozici samostatné ubytování, mělo by být zajištěno vyhrazené místo v hromadném zařízení s větším soukromím, vlastní koupelnou a menším počtem společně žijících osob; lze také zvážit přemístění do jiného střediska, případně blíže k sítím LGBTIQ osob a k příslušné podpoře.

⁽³³⁾ Tento aspekt se rovněž odráží ve 14. bodě odůvodnění směrnice o podmínkách přijímání (přepřacované znění).

Ubytování – specifické aspekty týkající se SOGIESC

Nezapomeňte, že neexistuje univerzální přístup pro všechny LGBTIQ žadatele; výběr nejvhodnější možnosti nebo způsobu ubytování pro LGBTIQ žadatele (a jeho rodinu) by měl být vždy proveden individuálně, po zjištění a posouzení jeho zvláštních potřeb a s přihlédnutím k jeho vlastním preferencím a zkušenostem (viz také kapitola [3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#)).

Příklady ubytování vstřícného k SOGIESC zahrnují důvěrné ubytování pro zranitelné žadatele, vyhrazené byty pro LGBTIQ žadatele a také ubytování poskytované soukromým ubytovacím sektorem (krátkodobé bydlení pro osoby se zvláštními potřebami při přijetí, včetně LGBTIQ osob).

Pokud jde o **LGBTIQ děti bez doprovodu**, přidělení ubytování a výběr nejvhodnějšího opatření v oblasti péče by měly být provedeny na základě individuálního posouzení potřeb a charakteristik každého dítěte (posouzení nejlepšího zájmu). Při rozhodování o nejvhodnějším způsobu ubytování musí být vyslechnuty názory a přání dětí. Například v případě transgender dětí by měla být zvláštní pozornost věnována výběru střediska společného bydlení pro chlapce nebo dívky – je třeba vzít v úvahu přání a názory dítěte a stanovisko jeho opatrovníka nebo jiného poradce či zástupce. Před rozhodnutím o umístění LGBTIQ dětí bez doprovodu do péče rodin v hostitelské zemi (např. do příbuzenské péče, pěstounské péče nebo jiných forem rodinné péče) by měla být zvláštní pozornost věnována možným rizikům, pokud jsou takové systémy použitelné.

Další užitečné zdroje

- Úřad UNHCR vypracoval příručku, která obsahuje potřebné informace a praktická doporučení pro tvůrce politik, vedoucí pracovníky a pracovníky, kteří pracují přímo s žadateli. Doporučení se týkají toho, jak zohlednit zvláštní potřeby vysídlených LGBTIQ osob, přičemž zahrnují širokou škálu tematických oblastí ⁽³⁴⁾.
- Souhrnné závěry globálního kulatého stolu UNHCR o ochraně a řešeních pro nuceně vysídlené LGBTIQ+ osoby obsahují doporučení státům ohledně přijetí konkrétních opatření k začlenění ochrany a dodržování práv vysídlených LGBTIQ osob, a to i v oblastech souvisejících s přijímáním (např. ubytování, zdravotní péče, účast) ⁽³⁵⁾.
- Evropský region Mezinárodní asociace leseb, gayů, bisexuálů, trans a intersexuálních osob zveřejnil zprávu zdůrazňující osvědčené postupy týkající se LGBTIQ žadatelů v Evropě, včetně zvláštní kapitoly o podmínkách přijímání ⁽³⁶⁾.

⁽³⁴⁾ UNHCR, [Working with lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex and queer \(LGBTIQ+\) persons in forced displacement – Need to Know Guidance](#) (Práce s lesbami, gay, bisexuály, transgender, intersexuálními a queer (LGBTIQ+) osobami, které byly nuceně vysídleny – pokyny s potřebnými informacemi), Ženeva, 2021.

⁽³⁵⁾ UNHCR, [2021 Global Roundtable on Protection and Solutions for LGBTIQ+ People in Forced Displacement – Summary conclusions](#) (Globální kulatý stůl z roku 2021 o ochraně a řešeních pro nuceně vysídlené LGBTIQ+ osoby – souhrnné závěry), Ženeva, 2021.

⁽³⁶⁾ Evropský region Mezinárodní asociace leseb, gayů, bisexuálů, trans a intersexuálních osob, [Good practices related to LGBTI asylum applicants in Europe](#) (Osvědčené postupy týkající se LGBTI žadatelů o azyl v Evropě), 2014, zejména kapitola 10.

- V rámci projektu Rainbow Welcome! byla vypracována příručka zaměřená na zlepšení podmínek přijímání v azylových zařízeních pro LGBTIQ osoby, sdružení LGBTIQ osob a přijímacích střediscích pro žadatele a uprchlíky ⁽³⁷⁾.
- V dokumentu *Queering Asylum in Europe*, oddíle 9.2. Physical and Mental Health (Fyzické a duševní zdraví) ⁽³⁸⁾, existuje přehled postupů týkajících se přístupu LGBTIQ žadatelů ke zdravotnickým službám v některých zemích (Německo, Itálie a Spojené království), včetně přístupu ke specializované léčbě, jako je péče v oblasti duševního zdraví, léčba v reakci na genderově podmíněné násilí a mučení, hormonální léčba a péče související s HIV.

Osvědčené postupy

- Federální akční plán pro Belgie vstřícnou k LGBTIQ osobám obsahuje celkem 133 opatření na posílení práv LGBTIQ osob z různých federálních politik. Plán věnuje zvláštní pozornost zranitelným skupinám, včetně LGBTIQ žadatelů a osob požívajících mezinárodní ochrany, se zaměřením na odbornou přípravu, poskytování informací a předávání s přihlédnutím k jejich zvláštním potřebám při přijetí ⁽³⁹⁾.
- V Belgii je několik ubytovacích míst označeno podle jejich přístupnosti/přizpůsobitelnosti pro určité kategorie žadatelů, jako jsou žadatelé s omezenou schopností pohybu nebo žadatelé se závažnými zdravotními problémy (kteří potřebují zvláštní infrastrukturu pokoje nebo blízkost zdravotnických zařízení), a místností pro jiné kategorie zranitelných žadatelů (např. ty, kteří musí být v blízkosti kanceláří pracovníků nebo v blízkosti hygienických zařízení).
- Berlínský model představuje strategii přijímání a integrace, která uznává a zohledňuje zvláštní zranitelnost LGBTIQ žadatelů. Kromě jiných služeb poskytuje poradenství v oblasti azylových řízení, zvláštní poradenství v oblasti boje proti násilí a diskriminaci, psychologické poradenství a zdravotní péči, podporuje posílení postavení a zřizování svépomocných skupin, provozuje zvláštní azylové domy pro LGBTIQ uprchlíky a zajišťuje odbornou přípravu pro vedoucí pracovníky a zaměstnance azylových domů, veřejnou správu, poradenská střediska pro uprchlíky, bezpečnostní pracovníky a další ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁷⁾ Projekt Rainbow Welcome!, [Improving the reception of LGBTIQ+ asylum seekers and refugees in Europe – Practical guide for social workers and actors on the ground](#) (Zlepšování přijímání LGBTIQ+ žadatelů o azyl a uprchlíků v Evropě – Praktická příručka pro sociální pracovníky a aktéry v praxi), 2022.

⁽³⁸⁾ Danisi, C., Dustin, M., Ferreira, N. a Held, N., „[Health, Work and Education](#)“ in: *Queering Asylum in Europe*, Springer, Cham, 2021.

⁽³⁹⁾ Více informací viz Equal.be, „[Plan d'action SOGIESC](#)“, 2021–2024 (k dispozici ve francouzštině a nizozemštině).

⁽⁴⁰⁾ Berlínský státní úřad pro rovné zacházení a boj proti diskriminaci, „[LGBTI refugees – situation, protection and support](#)“, informativní přehled 09e, Berlín, 2016.

- Ve francouzském přijímacím systému je přibližně 200 míst speciálně uzpůsobeno potřebám zranitelných žadatelů s různými SOGIESC. Zejména se zvažují opatření v oblasti bezpečnosti a ochrany a pracovníci jsou řádně vyškoleni, aby mohli reagovat na zvláštní potřeby této skupiny žadatelů (včetně zdravotních problémů a problémů v oblasti duševního zdraví, sociální integrace, zákazu diskriminace a právního poradenství). Jsou zavedena partnerství s LGBTIQ organizacemi a poskytovateli zdravotní péče, která jsou založena na multidisciplinárním přístupu. Při přidělování na tato přizpůsobená místa se kromě jiných ohledů berou v úvahu i vlastní názory žadatele. Program je součástí národního plánu zranitelnosti *Plan Vulnérabilités* ⁽⁴¹⁾.
- V Řecku v rámci programu nouzové podpory integrace a ubytování poskytoval UNHCR a jeho prováděcí partneři v letech 2016 až 2021 specializované ubytování pro LGBTIQ žadatele, které ubytoval ve vyhrazených bytech v městských oblastech a poskytoval jim systémy právní a psychosociální podpory ⁽⁴²⁾.

⁽⁴¹⁾ Ministère de l'Intérieur (Ministerstvo vnitra, Francie), [10 actions pour renforcer la prise en charge des vulnérabilités des demandeurs d'asile et des réfugiés](#), květen 2021 (k dispozici ve francouzštině).

⁽⁴²⁾ Solidarity Now, „[Completed programs – hosting and accommodation programs](#)“ (Dokončené programy – hostitelské a ubytovací programy)“, leden–prosinec 2022.

2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání

Osoby s různými SOGIESC jsou často diskriminovány, obtěžovány nebo znevýhodňovány, neboť neodpovídají převažujícímu sociokulturnímu modelu a společenským očekáváním v zemi původu a/nebo v zemi azylu. (Viz také [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), kapitola 2. Intersekcionality v oblasti azylu). LGBTIQ osoby jsou v zemi původu, při tranzitu a v zemi azylu vystaveny zejména diskriminaci, zneužívání, násilí nebo rizikům souvisejícím s fyzickým a duševním zdravím. Jiné druhy rizik a faktorů, jako jsou již existující trauma a tělesné a duševní onemocnění, se mohou dále zhoršit nebo zesílit, pokud nejsou řádně identifikovány a zmírněny.

Konkrétní opatření a politiky v oblasti přijímání mohou snížit pravděpodobnost výskytu těchto rizik, přičemž zavedení mechanismu reakce může v případě škodlivých činů zmírnit dopad. Přijetí těchto kroků může pomoci zmírnit rizika, kterým jsou LGBTIQ žadatelé vystaveni, a vytvořit pro ně bezpečnější prostředí.

Tato kapitola se skládá ze dvou oddílů, které se zabývají i) analýzou hlavních rizik (neúplný výčet), jimž LGBTIQ osoby čelí, a jejich dopadu (oddíl [2.1. Rizika pro žadatele s různými SOGIESC](#)) a ii) řadou opatření a způsobů, jak tato rizika zmírnit (oddíl [2.2. Zmírňování rizik](#)). Opatření a doporučení mohou přijímacím orgánům rovněž pomoci navrhnout a zavést postupy pro posuzování podmínek přijímání, a to začleněním konkrétních aspektů týkajících se LGBTIQ žadatelů.

2.1. Rizika pro žadatele s různými SOGIESC

Druhy rizik, kterým mohou LGBTIQ žadatelé čelit, a jejich četnost nemusí být vždy přesně předpovězeny. Existují však různé faktory, o nichž je známo, že zvyšují pravděpodobnost těchto rizik. Tyto faktory mohou sloužit jako ukazatele pro identifikaci potenciálních rizik a určení nebo zdůraznění možných oblastí, kde lze přijmout opatření ke zmírnění rizik. Podle ekologického modelu lze tyto faktory rozdělit na čtyři úrovně: společenské, komunitní, rodinné a individuální ⁽⁴³⁾.

- **Společnost.** Společenské faktory jsou faktory hluboce zakořeněné v našich společnostech. Patří mezi ně převládající kulturní hodnoty, normy a struktury, jako je patriarchální pohled na gender a vnímání mužů jako nadřazených ženám, malá nebo nulová tolerance k odchylkám od toho, co je považováno za přijatelné chování mužů a žen, ale také všeobecná beztrestnost, pokud jde o násilné chování vůči určitým skupinám.

⁽⁴³⁾ Více informací o ekologickém rámci lze nalézt v dokumentu meziagenturního stálého výboru, [Guidelines for integrating gender-based violence interventions in humanitarian action – Reducing risk, promoting resilience and aiding recovery](#) (Pokyny k začlenění intervencí v oblasti násilí na základě genderu do humanitární činnosti – snížení rizik, podpora odolnosti a pomoc při oživení), 2015.

- **Komunita.** Faktory na úrovni komunity souvisejí s bezprostředním okolím dané osoby. Mezi příklady týkající se SOGIESC patří akceptace násilí v rámci celé komunity a postoj „obviňování oběti“. K faktorům na úrovni komunity patří také podmínky v přijímacím zařízení, jako je nedostatek bezpečných míst pro ohrožené skupiny, nedostatek mechanismů hlášení, špatně nebo nevhodně navržená infrastruktura (např. společné prostory, které nejsou bezpečné), nevhodné přidělování žadatelů a nedostatek specializovaných služeb nebo řádně vyškolených zaměstnanců.
- **Rodina.** Tyto faktory se týkají blízkých vztahů žadatele, jako jsou vztahy s rodinnými příslušníky, partnery a přáteli. Může se jednat o násilí v rodině, špatné rodičovské dovednosti, nízký socioekonomický status nebo obklopení lidmi, kteří se projevují homo/trans/bi/intersexuálně nebo dokonce násilnický.
- **Individuální úroveň.** Faktory, které jsou identifikovány na individuální úrovni, jsou přímo spojeny s žadatelem. Tyto faktory mohou zahrnovat vrozené a prolínající se charakteristiky, jako jsou
- vlastní SOGIESC, národnost, náboženské přesvědčení, etnický původ, fyzické vlastnosti nebo věk, ale také osobní zkušenosti a další okolnosti.

Rizika, jimž LGBTIQ žadatelé čelí při přijímání, se týkají zejména:

- zneužívání a násilí, včetně genderově podmíněného násilí, vykořisťování, obchodování s lidmi a nucených prací a jiných druhů nelidského či ponižujícího zacházení,
- diskriminace a/nebo vyloučení, pokud jde o přístup k nezbytným službám zdravotní péče a podpory pro oběti genderově podmíněného násilí, k vhodnému bydlení, vzdělávání, volnočasovým aktivitám, zaměstnání a dalším službám v souvislosti se socioekonomickými právy,
- stigmatizace, izolace, znevýhodňování, vyloučení z rodiny, společnosti nebo jiné komunity či podpůrných sítí a významných výzev spojených s aktivní účastí ve společnosti a začleňováním do ní v důsledku stigmatu, diskriminace, převládajících předsudků a předpojatostí,
- vážných problémů v oblasti fyzického a duševního zdraví, včetně komplikací v souvislosti se zdravotní péčí specifickou pro transgender nebo intersexuální osoby, užíváním drog a návykových látek.

Všechna výše uvedená rizika jsou identifikována jako kritická a představují významné výzvy pro bezpečnost a duševní pohodu LGBTIQ žadatele, ale také pro jeho schopnost mít prospěch z podmínek přijímání. Tato kapitola se zabývá určitými kategoriemi rizik, které jsou více nebo výslovně specifické pro SOGIESC.

Více informací o rizicích, jimž čelí LGBTIQ žadatelé ve spojení se svými prolínajícími se identitami a potřebami, naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými SOGIESC – informační poznámka](#), v kapitole 2. Normy, předpojatosti a intersekcionalita.

2.1.1. Násilí, nátlak a deprivace

Násilí může mít několik podob a projevovat se v různých stupních závažnosti, vždy však způsobuje fyzické, psychické a/nebo emocionální trauma. Vysoký komisař OSN pro lidská

práva v příslušné zprávě poukazuje na násilí páchané na jednotlivcích na základě jejich sexuální orientace a genderové identity: „Ve všech regionech bylo zaznamenáno homofobní a transfobní násilí. Takové násilí může být fyzické (včetně vražd, bití, únosů, znásilnění a sexuálního napadení) nebo psychické (včetně výhrůzek, nátlaku a svévolného zbavení svobody)“ ⁽⁴⁴⁾.

Pokud jde o genderově podmíněné násilí, 17. bod odůvodnění směrnice EU o právech obětí definuje genderově podmíněné násilí jako „[n]ásilí, které je vůči určité osobě směřováno z důvodu jejího pohlaví, pohlavní identity nebo vyjádření pohlavní identity nebo které má nepřiměřený dopad na osoby určitého pohlaví“ ⁽⁴⁵⁾. Kromě toho směrnice EU o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí zdůrazňuje, že „[o]běti, které se potýkají s diskriminací na základě pohlaví v kombinaci s diskriminací na základě jakýchkoli jiných důvodů, jsou vystaveny zvýšenému riziku násilí“. Mohly by mimo jiné zahrnovat žadatelky o mezinárodní ochranu... lesbické, gay, bisexuální, trans nebo intersexuální osoby ⁽⁴⁶⁾.

Více informací o typech genderově podmíněného násilí, o tom, proč představuje porušení lidských práv a jak ovlivňuje životy obětí, naleznete na zvláštní stránce pracovní skupiny Meziagenturního stálého výboru pro otázky rovnosti žen a mužů a humanitární pomoci ⁽⁴⁷⁾.

V souvislosti s přijímáním a se zvláštním odkazem na LGBTIQ žadatele jsou nejčastěji řešené formy násilí a genderově podmíněného násilí ⁽⁴⁸⁾ následující.

- **Fyzické napadení a obtěžování.** LGBTIQ žadatelé jsou kvůli svým nekonformním SOGIESC mimořádně zranitelní vůči fyzickému násilí. V extrémní formě může vést až ke smrti oběti. Mezi LGBTIQ žadateli jsou poměrně časté vraždy ze cti, tedy vraždy jednotlivců někým (obvykle členem rodiny), kdo se snaží chránit to, co považuje za důstojnost a čest svou nebo své rodiny.
- **Sexuální násilí a vykořisťování.** Pojem „sexuální násilí“ zahrnuje širokou škálu nežádoucího sexuálního chování, včetně sexuálního obtěžování, napadení, vykořisťování a znásilnění. Sexuální násilí se často používá vůči LGBTIQ osobám k potrestání nebo „nápravě“ jejich chování (např. „nápravné“ znásilnění leseb, osob považovaných za lesby nebo transgender žen). LGBTIQ – zejména transgender – žadatelé jsou obzvláště zranitelní vůči sexuálnímu vykořisťování a obchodování se

⁽⁴⁴⁾ Rada OSN pro lidská práva, [Report of the UN High Commissioner for Human Rights on discriminatory laws and practices and acts of violence against individuals based on their sexual orientation and gender identity](#) (Zpráva vysokého komisaře OSN pro lidská práva o diskriminačních právních předpisech a praktikách a násilných činech vůči jednotlivcům na základě jejich sexuální orientace a genderové identity), A/HRC/19/41, 2011, bod 20.

⁽⁴⁵⁾ [Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU](#) ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57).

⁽⁴⁶⁾ 71. bod odůvodnění [směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1385](#) ze dne 14. května 2024 o potírání násilí na ženách a domácího násilí (Úř. věst. L, 2024/1385, 24.5.2024).

⁽⁴⁷⁾ Pracovní skupina Meziagenturního stálého výboru pro otázky rovnosti žen a mužů a humanitární pomoci, [„Guidelines for integrating gender-based violence interventions in humanitarian action“](#) (Pokyny k začleňování zásahů v oblasti genderově podmíněného násilí do humanitární činnosti), 2024.

⁽⁴⁸⁾ Více informací o tom, jak genderově podmíněné násilí postihuje osoby s různými SOGIESC, naleznete v dokumentu agentury EUAA [Practical guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note](#) (Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – informační poznámka), listopad 2024, v sekce 2.2 písm b) Oběti genderově podmíněného násilí.

sexem, neboť nemají silné podpůrné sítě a jsou ve společnosti obzvláště znevýhodňováni ⁽⁴⁹⁾.

- **Škodlivé praktiky.** LGBTIQ žadatelé mohli být nuceni podstoupit mrzačení ženských pohlavních orgánů, mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob nebo „konverzní“ terapie. Tyto škodlivé praktiky mají na danou osobu celoživotní fyzické a psychické dopady a mohou vést ke stigma, strachu, izolaci, odmítnutí a závažným duševním problémům.
- **Domácí násilí** ⁽⁵⁰⁾. LGBTIQ osoby mohou být vystaveny riziku násilí ze strany netolerantních či neakceptujících rodinných příslušníků. I LGBTIQ děti a mladí lidé žijící se svými rodinami mohou být vystaveni obzvláště velkému riziku, včetně bezdomovectví, nestability bydlení nebo nedostatečné finanční podpory z důvodu odmítnutí ze strany rodiny.
- **Nucený sňatek.** LGBTIQ lidé jsou často nuceni uzavřít manželství proti své vůli jako prostředek „nápravy“ své sexuální orientace nebo genderové identity.
- **Psychické a verbální násilí.** LGBTIQ žadatelé jsou náchylnější k izolaci, znevýhodňování, k tomu, že jsou jim odírány informace nebo že se o nich šíří dezinformace. Může jim být vyhrožováno (např. digitálním násilím), mohou být slovně ponižováni nebo manipulováni, protože čelí neustálému strachu ze stigma a „vyoutování“.
- **Nátlak.** LGBTIQ osoby mohou být nuceny dávat peníze/ materiální hodnoty nebo vykonávat sexuální úkony či jiné služby výměnou za to, že násilník neprozradí SOGIESC oběti jejím přátelům nebo rodině. Nátlak se hojně využívá i při obchodování s lidmi.
- **Deprive.** Odkazuje na neexistenci nebo odepření přístupu k základním statkům a potřebám a jejich užívání. Může mít následující formy.
  - **Odepření služeb.** LGBTIQ žadatelům může být z důvodu jejich SOGIESC odírán přístup k práci, bydlení, vzdělání nebo zdravotní péči.
  - **Odpírání zdrojů.** Jedná se o omezení nebo odebrání přístupu ke zdrojům. Příkladem je odepření přístupu k podpůrným službám pro LGBTIQ osoby záměrným nesdělením těchto informací nebo přidělení bydlení v oblastech bez jakékoli podpory pro LGBTIQ osoby. Odepření zdrojů zahrnuje rovněž základní potřeby, jako je přístup k potravinám a materiální pomoci (např. hygienické potřeby).

2.1.2. Rizika pro fyzické a duševní zdraví

Pokud jde o fyzické a duševní zdraví, mezi hlavní rizika pro LGBTIQ žadatele patří mimo jiné fyzický nebo duševní dopad a důsledky nebo komplikace po zmrzačení ženských pohlavních

⁽⁴⁹⁾ Více informací o průsečících SOGIESC s obchodováním s lidmi naleznete v dokumentu agentury EUAA [Practical guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note](#) (Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – informační poznámka), listopad 2024, oddíl 2.2 písm. e) Obchodování s lidmi.

⁽⁵⁰⁾ Domácí násilí zahrnuje všechny „akty fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického násilí, k němuž dochází v rodině nebo v domácnosti anebo mezi bývalými či stávajícími manželi či partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společnou domácnost s obětí“ (článek 3 [Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí](#), Rada Evropy – Edice Smluv č. 210, 2011).

orgánů, zmrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob a „konverzní“ terapii⁽⁵¹⁾. V důsledku chronické a převládající diskriminace a stigmatu, jimž jsou vystaveni na základě nekonformních SOGIESC – ve svých zemích, v zemích tranzitu a také v zemích azylu – mohou LGBTIQ žadatelé čelit (nebo nadále čelit) vážným problémům v oblasti duševního zdraví, včetně posttraumatické stresové poruchy (PTSD), úzkosti, deprese, poruch příjmu potravy, sebepoškozování a myšlenek na sebevraždu⁽⁵²⁾. U osob, které se podílejí na transakčním sexu, zůstává vyšším riziko nákazy virem HIV a dalšími pohlavně přenosnými infekcemi. Významným problémem je rovněž prevalence užívání návykových látek jako negativního mechanismu zvládnutí.

Pro transgender a genderově nekonformní osoby jsou zdravotní problémy důležité zejména před tranzicí nebo v jejích počátečních fázích. U osob, které podstupují hormonální léčbu nebo u nichž byla taková léčba náhle přerušena⁽⁵³⁾, mohou mít potenciální nežádoucí účinky závažné důsledky pro fyzické a duševní zdraví dané osoby. Někdy se hormonální přípravky získávají bez lékařského dohledu a často jsou nízké kvality, mohou tedy představovat vážná zdravotní rizika. Tuto situaci často zhoršuje nedostatečný lékařský dohled, včetně sledování různých zdravotních ukazatelů (např. prostřednictvím pravidelných krevních testů), a jednotlivci proto mohou do Evropy přicházet se souvisejícími zdravotními problémy.

Intersexuální děti navíc mohly podstoupit chirurgické zákroky, hormonální léčbu a jiné zásahy s cílem sladit jejich pohlavní znaky se společenskými očekáváními ohledně typických mužských a ženských těl. Ve většině případů nejsou tyto zásahy z lékařského hlediska nutné. Chirurgický zákrok je obvykle nevratný a může mít širokou škálu závažných, negativních fyzických a psychických dopadů na zdraví dané osoby a může vést ke sterilizaci. Rodiče intersexuálních dětí často čelí tlaku, aby souhlasili s těmito operacemi nebo léčbou, aniž by byli informováni o alternativách nebo o možných negativních zdravotních dopadech či důsledcích⁽⁵⁴⁾.

Kromě samotných zdravotních problémů mohou LGBTIQ žadatelé při přijímání čelit překážkám v přístupu ke zdravotní péči v důsledku svých SOGIESC. Někteří z nich se mohou vyhýbat

⁽⁵¹⁾ Více informací o „konverzní“ terapii a jejím dopadu naleznete v dokumentu agentury EUAA [Practical guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note](#) (Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – informační poznámka), listopad 2024, oddíl 2.2 Intersekcionalita v oblasti azylu.

⁽⁵²⁾ Více informací a pokynů k otázkám a potřebám v oblasti duševního zdraví naleznete v dokumentu agentury EUAA [Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part II. Practical guide for implementing mental health and psychosocial support – for officers working in the first line](#) (Praktická příručka o duševním zdraví a dobrých životních podmínkách žadatelů o mezinárodní ochranu – část II: pro ty, kteří pracují v první linii), 2024.

⁽⁵³⁾ Transgender Europe, „[Asylum seekers' need for trans-specific healthcare: trans-specific healthcare in reception conditions](#)“, 2018.

⁽⁵⁴⁾ OSN považuje chirurgický zákrok a jinou zbytečnou léčbu u intersexuálních osob za porušení základních lidských práv (Mezinárodní organizace pro migraci, [International standards on the protection of people with diverse sexual orientation, gender identity, gender expression and sex characteristics \(SOGIESC\) in the context of migration](#) (Mezinárodní normy o ochraně osob s různou sexuální orientací, genderovou identitou, genderovým vyjádřením a pohlavními znaky (SOGIESC) v prostředí migrace), informační poznámka k mezinárodnímu migračnímu právu, 2021, s. 27). Kromě toho Evropský parlament v usnesení přijatém dne 14. února 2019 důrazně odsoudil léčbu a chirurgické zákroky za účelem normalizace pohlaví u intersexuálních osob (Evropský parlament, [usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. února 2019 o právech intersexuálních osob \(2018/2878\(RSP\)\)](#), Štrasburk, 2019).

odpovídající péči nebo ji mohou odkládat kvůli domnělé nebo skutečné homo/bi/trans/intersexfobii a diskriminaci ze strany poskytovatelů zdravotní péče ⁽⁵⁵⁾.

Obdobně se transgender a nebinární osoby často setkávají s dalšími překážkami v přístupu ke gynekologické zdravotní péči a zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví ⁽⁵⁶⁾. Poskytovatelé a personál si často vytvářejí domněnky o genderové identitě nebo genderovém vyjádření pacientů na ženské klinice. Mohou také postrádat kulturní kompetence v oblasti péče o transgender a nebinární pacienty.

2.2. Zmírňování rizik

Jak již bylo vysvětleno, k pravděpodobnosti, že se člověk stane obětí násilí, nátlaku nebo deprivace nebo bude čelit vážným problémům souvisejícím s jeho bezpečím, celkovým blahem a fyzickým a duševním zdravím, přispívá celá řada vzájemně propojených faktorů. Jakožto vedoucí pracovníci, tvůrci politik a zaměstnanci při přijímání můžete podniknout konkrétní kroky a opatření ke zmírnění dopadu těchto faktorů, a tudíž ke zmírnění četných rizik, která v důsledku toho vznikají. Tento proces se nazývá zmírňování rizik.

Práce na zmírňování rizik je přínosným a proaktivním úsilím, které se zaměřuje na prevenci a může významně přispět k bezpečnosti a blahu žadatelů. Z tohoto důvodu je zásadní průběžný přezkum, sledování a hodnocení přijímacího systému, včetně rizik. Zmírňování rizik není jednorázovým úkolem, ale průběžným a systematickým procesem, který zahrnuje řadu fází: identifikaci rizikových oblastí, určení a provádění opatření ke zmírnění rizik, sledování, podávání zpráv, hodnocení/posouzení a úpravy provedené na základě posouzení.

V následujících rámečcích jsou navržena klíčová doporučení **ve formě seznamu**, která pomohou tvůrcům politik, vedoucím pracovníkům a přijímacím pracovníkům při určování klíčových problematických oblastí a při provádění opatření ke zmírnění rizik.

Analýza je rozdělena do sedmi témat:

1. návrh a uspořádání přijímacího zařízení;
2. proces přijímání a podmínky přijímání;
3. řízení zranitelnosti a zvláštních potřeb;
4. poskytování informací;
5. účast a osvěta;
6. lidské zdroje a znalosti;
7. vnější koordinace a spolupráce.

⁽⁵⁵⁾ Podle průzkumu provedeného agenturou FRA v roce 2014 o zkušenostech a situaci transgender osob v EU se přibližně každý pátý respondent, který měl v roce předcházejícím průzkumu přístup ke zdravotnickým službám (22 %) nebo sociálním službám (19 %), domníval, že pracovníci ve zdravotnictví nebo sociálních službách je diskriminují, protože jsou transgender. Viz FRA, [Byt trans osobou v EU. Srovnávací analýza údajů z průzkumu mezi LGBT osobami v EU. Shrnutí](#), 2014.

⁽⁵⁶⁾ Například trans muži a nebinární osoby mohou také projít těhotenstvím a v takových případech by měli využívat opatření pro péči související s těhotenstvím a porodem bez diskriminace na základě jejich genderové identity.

V rámci každého tématu jsou uvedeny **základní problémové oblasti** spolu s **klíčovými doporučeními**. V několika případech doporučením bezprostředně předcházejí příslušné osvědčené postupy.

Tabulka. Návrh a uspořádání přijímacího zařízení

1. Návrh a uspořádání přijímacího zařízení
Registrační prostory
Registrační prostor zajišťuje důvěrnost a soukromí, aby se při sdílení citlivých informací žadatelé cítili v bezpečí.
Konzultační kanceláře
Konzultační kanceláře používané pro soukromá setkání s žadateli zajišťují důvěrnost a soukromí, aby se žadatelé cítili bezpečně a sdíleli citlivé informace.
Ubytování
Osoby se zvláštními potřebami, včetně LGBTIQ žadatelů a jejich rodin, mohou být v přijímacím středisku ubytovány v blízkosti kanceláří administrativního oddělení nebo bezpečnostní služby; v potaz jsou rovněž brány obavy o bezpečnost a ochranu, aby se zamezilo tomu, že se na tyto konkrétní ubytovací jednotky zaměří jiní obyvatelé daného zařízení (například přijetím bezpečnostních opatření, jako je zajištění přítomnosti pracovníků v blízkém okolí, omezení přístupu nebo poskytnutí tísňových tlačítek).
Společné prostory ⁽⁵⁷⁾
Společné prostory jsou bezpečné a přístupné všem za rovných podmínek, včetně LGBTIQ žadatelů. Pokud jsou vymezeny prostory určené pro LGBTIQ osoby a jsou funkční, je zajištěna bezpečnost a ochrana, aby se zabránilo násilí, obtěžování nebo stigmatizaci (např. tím, že se předejde tomu, aby tyto konkrétní prostory označovaly jiné ubytované osoby za prostory pro LGBTIQ, nebo případně přijetím opatření, jako je zajištění přítomnosti pracovníků v blízkosti daných prostorů, omezení přístupu nebo poskytnutí tísňových tlačítek).

⁽⁵⁷⁾ Pojmem „společné prostory“ se rozumí prostory, které žadatelé využívají a kde tráví čas v kolektivním přijímacím zařízení. Patří mezi ně vnitřní nebo venkovní prostory používané pro vaření, stravování a skupinové aktivity (např. sport, volný čas, jazykové kurzy, skupinové informační schůzky, náboženská praxe) a místa využívaná pro komunitní aktivity a setkání.

Osvědčené postupy. LGBTIQ žadatelé mají bezpečný přístup do fyzických prostor (např. komunitních center, skupin vzájemné podpory), kde mohou vzájemně komunikovat, být informováni o právech a službách a cítit se posílení. Tyto prostory mohou provozovat přijímací pracovníci nebo specializovaní poskytovatelé služeb pro LGBTIQ osoby (včetně organizací občanské společnosti) nebo samotní žadatelé a mohou rovněž sloužit jako vstupní místa pro identifikaci a reakci na genderově podmíněné násilí a jiné škodlivé činy.

Voda a hygienická zařízení ⁽⁵⁸⁾

K vodě a hygienickým zařízením mají snadný a bezpečný přístup všichni a za stejných podmínek, včetně osob s různými SOGIESC. To zahrnuje například to, že se nacházejí v blízkosti ubytovacích prostor, že mají vhodné osvětlení a uzamykatelné dveře a že je za všech okolností zajištěno soukromí hygienických jednotek.

Osvědčené postupy

- Tato zařízení se nacházejí v blízkosti budov přidělených administrativním/ přijímacím pracovníkům nebo bezpečnostním pracovníkům.
- Jsou k dispozici samostatné toalety, umyvadla a sprchy podle pohlaví (viditelně a srozumitelně označené) vyjma malých ubytovacích zařízení ⁽⁵⁹⁾.
- Transgender žadatelé mají bezpečný a rovný přístup ke svým preferovaným zařízením z hlediska genderu.
- Ve společných přijímacích střediscích je zřízen malý počet specializovaných genderově neutrálních toalet a sprchových zařízení.

V rámci systému řízení přijímání je možné přidělit ubytování v blízkosti vody a hygienických zařízení obzvláště zranitelným žadatelům, jako jsou žadatelé s různými SOGIESC.

Osvědčené postupy. V kolektivních přijímacích střediscích jsou pro LGBTIQ osoby a/nebo jiné osoby se zvláštními potřebami při přijetí k dispozici specializované ubytovací jednotky s vlastními koupelnami.

Osvětlení

Celé přijímací zařízení má dostatečné osvětlení, zejména prostory pro ubytovací jednotky, vodu a hygienická zařízení a jejich okolí.

⁽⁵⁸⁾ Voda a hygienická zařízení zahrnují ta, která poskytují přístup k pitné vodě, prádelnám, sprchám/koupelnám, toaletám a nakládání s odpady.

⁽⁵⁹⁾ Výjimkou by mohly být byty, garsonky a jiné ubytování pro méně než 12 osob.

Tabulka. Proces přijímání a podmínky přijímání**2. Proces přijímání a podmínky přijímání****Dokumentace používaná při přijímání**

Kromě svých úřední dokladů mohou žadatelé sami identifikovat a zapsat své upřednostňované jméno, přezdívkou a zájmena v identifikačních dokladech vydaných přijímacím orgánem (případně v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi).

Příslušné registrační formuláře při přijímání mohou kromě pohlaví přiděleného při narození obsahovat informace o vlastní genderové identitě (je-li to podle vnitrostátního práva nebo praxe).

Celivost rodiny při přidělování ubytování

V souvislosti s přidělováním ubytování je respektována celivost rodiny. To zahrnuje celivost rodiny manželů stejného pohlaví nebo nesezdaných partnerů v trvalém vztahu ⁽⁶⁰⁾, jejich nezletilých dětí a jiných závislých osob; v případě dětí to zahrnuje dospělou osobu odpovědnou za žadatele, ať už podle zákona, nebo podle praxe dotčeného státu, a to s přihlédnutím k posouzení nejlepšího zájmu.

Přidělení žadatelů se zvláštními potřebami

V rámci přijímacího systému jsou LGBTIQ žadatelům (a jejich rodinám) k dispozici bezpečné varianty ubytování ⁽⁶¹⁾.

Při rozhodování o nejvhodnější variantě ubytování pro žadatele se berou v úvahu jeho SOGIESC.

V případě potřeby je možné přemístit žadatele do jiné, bezpečné a vhodné varianty ubytování (např. na základě nebo posouzení jeho zvláštních potřeb, včetně SOGIESC, nebo proto, že je obětí obtěžování či násilí) ⁽⁶²⁾.

LGBTIQ žadatelé a jejich rodiny jsou přidělováni do oblastí, kde mají snadný přístup ke službám a podpůrným sítím.

Při rozhodování o nejvhodnější variantě (ubytování) se vedle dalších faktorů berou v úvahu názory a obavy LGBTIQ žadatelů, zejména těch, kteří jsou transgender, genderově nekonformní, nebinární nebo intersexuální.

⁽⁶⁰⁾ Podle definice uvedené v čl. 2 bodě 3 písm. a) směrnice RCD (2024), do které jsou zařazeni „[manžel či manželka] žadatele nebo jeho nesezdaný partner či partnerka, se kterým nebo kterou žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právu nebo praxi daného členského státu přistupuje stejně jako k párům sezdáným“.

⁽⁶¹⁾ Viz také rámeček [Ubytování – specifické aspekty týkající se SOGIESC](#).

⁽⁶²⁾ Viz také kapitola [3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#).

Aspekty genderu a SOGIESC při poskytování podmínek přijímání

Celostvornost rodiny párů stejného pohlaví nebo nesezdaných partnerů v trvalém vztahu ⁽⁶³⁾ a jejich rodin je respektována v průběhu celého procesu přijímání a ve všech záležitostech souvisejících s poskytováním materiálních podmínek přijetí (distribuce materiální pomoci a potravin, peněžitých dávek, poukázek atd.).

Programy a činnosti související s přístupem žadatelů na trh práce zajišťují, aby byli zohledněni LGBTIQ žadatelé a jejich potřeby.

LGBTIQ děti mají neomezený přístup ke vzdělávání za stejných podmínek jako jiné děti.

Zdravotní péče a sexuální a reprodukční zdraví

Všichni žadatelé, včetně LGBTIQ žadatelů, mají přístup k neodkladné péči, základní zdravotní péči a léčbě, včetně duševního zdraví a sexuálního a reprodukčního zdraví. Tyto služby jsou poskytovány v souladu se skutečnými potřebami každého žadatele (zejména s ohledem na zvláštní potřeby transgender a intersexuálních osob).

Informace o sexuálním a reprodukčním zdraví jsou zaměřeny na všechny žadatele, takže dokonce i žadatelé s různými SOGIESC, kteří je neodhalili nebo je nechtějí odhalit, dostávají potřebné informace o tom, kde hledat pomoc a služby.

Osvědčené postupy. Jsou poskytovány informace o sexuálním a reprodukčním zdraví (skupinové nebo individuální) zaměřené na skupiny se zvláštními potřebami (např. osoby s různými SOGIESC, osoby provozující transakční sex) způsobem, který zajišťuje soukromí a nevystavuje účastníky „vyoutování“ a zbytečnému nebo nechtěnému veřejnému vystavování jejich SOGIESC.

Při navrhování a poskytování zdravotnických služeb jsou zohledňovány aspekty týkající se SOGIESC a genderu. To zahrnuje dostupnost zdravotnických pracovníků všech genderů (včetně tlumočnicků využívaných u poskytovatelů zdravotní péče), genderově oddělená zdravotnická zařízení, komunikaci s respektem a používání genderově citlivého jazyka ze strany zdravotnických pracovníků.

Zdravotničtí pracovníci si jsou vědomi zvláštních zdravotních potřeb LGBTIQ osob, jsou informováni o otázkách lidských práv týkajících se genderových menšin, tj. depatologizace trans identit, a jsou vyškoleni v rozpoznávání genderově podmíněného násilí a reakci na něj.

Služby reakce týkající se klinického řešení znásilnění jsou stejně dostupné mužům a transgender žadatelům, kteří se stali oběťmi genderově podmíněného násilí.

⁽⁶³⁾ Podle definice uvedené v čl. 2 bodě 3 písm. a) směrnice RCD (2024), do které jsou zařazeni „[manžel či manželka] žadatele nebo jeho nesezdaný partner či partnerka, se kterým nebo kterou žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párom v právu nebo praxi daného členského státu přistupuje stejně jako k párom sezdáným“.

Osvědčené postupy. Transgender žadatelé mají přístup k péči související se změnou pohlaví, pokud přerušení (pokud byla taková léčba již dříve zahájena) nebo nedostatečný přístup může mít pro dotčenou osobu závažné fyzické nebo duševní důsledky, a to na základě individuálního posouzení ⁽⁶⁴⁾.

Pokud jde o intersexuální žadatele, včetně dětí, zdravotnický personál by neměl těmto osobám nebo rodičům dětí (nebo právním zástupcům) radit, tlačit na ně ani je nutit, aby podstoupili zbytečné lékařské zákroky, které neodpovídají jejich skutečným zdravotním potřebám, nebo aby s takovými zákroky souhlasili.

Intersexuální děti a jejich rodiče (nebo zákonní zástupci) dostávají odpovídající a aktuální informace o právech a potřebách svých dětí, včetně jejich práva nepodstoupit žádný z lékařského hlediska zbytečný zákrok, který není životně důležitý, o právu na důstojnost, tělesnou a psychickou integritu a účast a o právu na to, aby jejich názory byly vyslyšeny a aby byli řádně informováni.

Přijímací pracovníci (včetně zdravotnického personálu) by neměli LGBTIQ žadatelům (nebo rodičům či právním zástupcům LGBTIQ dětí) radit nebo na ně vyvíjet nátlak, aby podstoupili „konverzní“ terapii LGBTIQ osob (nebo s ní souhlasili).

Přístup k potravinám a základním potřebám

LGBTIQ žadatelé (zejména transgender, nebinární a intersexuální osoby) mají přístup k vhodným hygienickým potřebám podle svých skutečných potřeb ⁽⁶⁵⁾.

Distribuce materiální pomoci (např. potravin či základních potřeb) probíhá způsobem, který je pro LGBTIQ žadatele bezpečný (např. pokud by je odhalení mohlo vystavit bezpečnostním rizikům, jsou využívány alternativy).

Osvědčené postupy. Distribuční místa nebo oblasti se nacházejí v blízkosti administrativních prostor nebo policejních/bezpečnostních prostor a jsou pečlivě sledovány. Zohledňují se názory a obavy žadatelů ohledně preferovaných způsobů distribuce (např. lze zvážit individuální distribuci položek konkrétním žadatelům ad hoc, případně distribuci podle genderu).

Předcházení násilí a reakce na něj

Žadatelé obdrží informace o různých druzích násilí a zneužívání, s nimiž se mohou setkat, včetně genderově podmíněného násilí, obchodování s lidmi, nátlaku a deprivace ⁽⁶⁶⁾. Informace jsou předávány prostřednictvím nejvhodnějších kanálů, vždy s ohledem na bezpečnost a důvěrnost LGBTIQ osob.

⁽⁶⁴⁾ Více informací o různých postupech v zemích EU+ v oblasti přístupu žadatelů ke zdravotní péči pro transgender osoby naleznete v dokumentu agentury FRA, [Current migration situation in the EU: Lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex asylum seekers](#) (Současná situace v oblasti migrace v EU: žadatelé o azyl z řad leseb, gayů, bisexuálů, transgender a intersexuálních osob), březen 2017, s. 14.

⁽⁶⁵⁾ Například trans muži mají přístup k menstruačním hygienickým potřebám.

⁽⁶⁶⁾ Včetně informací o právu žít bez násilí a jiných škodlivých činů, o dopadech těchto činů a o tom, že tyto činy jsou v hostitelské zemi zakázány a trestné.

Je zaveden mechanismus pro bezpečné hlášení případů násilí, k nimž dochází v přijímacích zařízeních, a pro reakci na ně. Mechanismus rovněž poskytuje podporu obětem a opatření pro vyvození odpovědnosti pachatelů ⁽⁶⁷⁾. Pracovníci při přijímání jsou si tohoto mechanismu vědomi, jejich přesné úlohy jsou jasně uvedeny a pracovníci specializující se na SOGIESC hrají klíčovou úlohu při reakci, včetně poskytování podpory obětem.

Žadatelé jsou informováni o mechanismech oznamování a/nebo jiných kanálech a způsobech, jak nahlásit násilí a bezpečně vyhledat pomoc ⁽⁶⁸⁾ v případě, že k takovým činům dojde (buď v přijímacím středisku nebo mimo něj), a o svých právech jakožto obětí násilí v hostitelské zemi.

V příslušných případech jsou žadatelům zpřístupněny informace o stávajících vnitrostátních nebo místních službách a činnostech zaměřených na prevenci násilí.

LGBTIQ žadatelé jsou zapojeni do konzultací, jejichž cílem je identifikovat problémy, obavy nebo překážky, s nimiž se mohou setkat při přístupu k bezpečným mechanismům pro oznamování a při získávání příslušné podpory.

Omezení a odnětí materiálních podmínek přijetí

Zvláštní situace a potřeby LGBTIQ žadatelů jsou zohledněny po posouzení provedeném na individuálním základě před přijetím rozhodnutí o omezení nebo odnětí materiálních podmínek přijetí. Jsou zajištěny alternativní možnosti, které LGBTIQ žadatelům zajistí důstojný život.

⁽⁶⁷⁾ V příslušných případech jsou žadatelům rovněž zpřístupněny kontaktní údaje na určený nebo specializovaný policejní útvar (např. pro oběti násilí nebo LGBTIQ osoby).

⁽⁶⁸⁾ Včetně informací o vnitrostátních nebo místních poskytovatelích služeb a organizacích podporujících oběti násilí a o tom, jak tyto skupiny oslovit.

Tabulka. Řízení zranitelnosti a zvláštních potřeb**3. Řízení zranitelnosti a zvláštních potřeb ⁽⁶⁹⁾****Identifikace a posouzení**

Je zaveden standardizovaný mechanismus (postup / pracovní tok / standardní operační postupy) pro identifikaci a posouzení žadatelů se zvláštními potřebami, který zahrnuje odkazy na potřeby LGBTIQ žadatelů. Úlohy různých odpovědných pracovníků (a poskytovatelů služeb) jsou v mechanismu jasně uvedeny a žadatelům známy.

Tento mechanismus je přijímacím pracovníkům znám a každý pracovník zná svou úlohu a očekávané úkoly v průběhu celého řízení.

Posouzení potřeb LGBTIQ žadatelů provádějí pracovníci specializovaní a/nebo vyškolení v otázkách souvisejících se SOGIESC. Pokud to není proveditelné, mohou toto posouzení provést specializovaní poskytovatelé služeb.

Z řad odborníků při přijímání (např. sociálních pracovníků či psychologů) jsou jmenováni referenční nebo kontaktní pracovníci, kteří se specializují na vyřizování případů žadatelů s různými SOGIESC a na to, jak podpořit sebeidentifikaci ⁽⁷⁰⁾.

Osvědčené postupy. V přijímacím středisku jsou vyvěšeny plakáty s fotografiemi referenčních osob pro SOGIESC a informace o tom, jak je kontaktovat, aby se na ně zájemci mohli obrátit přímo, pokud mají dotazy nebo potřebují podporu.

Reakce a předávání

V rámci přijímacího systému/střediska je k dispozici aktualizovaný seznam ⁽⁷¹⁾ poskytovatelů specializovaných služeb, včetně LGBTIQ organizací, obsahující informace o tom, jak kontaktovat a/nebo předávat (např. vlastní podnět, předání pouze prostřednictvím organizací/orgánů).

V přijímacím středisku nebo orgánu je zaveden aktuální mechanismus předávání, a to i pro LGBTIQ žadatele.

Pracovníci jsou o výše uvedených mechanismech a seznamech informováni, jsou jim poskytovány aktuální informace a jsou proškoleni nebo instruováni, jak je používat.

⁽⁶⁹⁾ Zde uvedené klíčové aspekty se týkají provozních a standardizovaných postupů a pracovních toků pro řešení zranitelnosti a zvláštních potřeb při přijetí. Více informací o identifikaci a řízení jednotlivých případů naleznete v kapitole 3. [Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#).

⁽⁷⁰⁾ Referenční/kontaktní pracovníci v oblasti SOGIESC mohou rovněž sloužit jako kontaktní místa pro jiné skupiny žadatelů se zvláštními potřebami, a to v závislosti na kapacitě přijímacího zařízení a počtu pracovníků v něm. Tito pracovníci mohou rovněž koučovat nebo jinak podporovat jiné pracovníky při vyřizování případů osob s různými SOGIESC.

⁽⁷¹⁾ Seznam užitečných informací a kontaktních údajů poskytovatelů služeb, včetně podrobností nebo popisu jejich služeb, mandátu a oblastí působnosti a reakce.

Je stanoven mechanismus návazných opatření nebo pokyny pro předávání s konkrétními opatřeními a kroky, které je třeba uskutečnit.

Tabulka. Poskytování informací

4. Poskytování informací ⁽⁷²⁾
Informace určené LGBTIQ žadatelům Žadatelé s různými SOGIESC jsou informováni o svých specifických právech a povinnostech v oblasti přijímání, včetně otázek týkajících se postupů identifikace a posuzování, a o tom, že na základě individuálního posouzení mohou mít prospěch ze zvláštních podmínek při přijetí.
Informace určené všem žadatelům Žadatelé jsou informováni o domovním řádu ubytovacího zařízení, včetně zákazu napadání a násilí vůči ostatním žadatelům, a to i na základě SOGIESC.   Žadatelé jsou informováni o právu všech osob žijících v zemi azylu na to, aby nebyli vystaveni násilí, diskriminaci a stigmatu, a to i na základě SOGIESC ⁽⁷³⁾.   Na žádost žadatele jsou poskytnuty informace specifické pro SOGIESC o právech a nárocích v hostitelské zemi; mohou sem patřit například informace o správních řízeních týkajících se SOGIESC (např. právní uznání genderu, možnost, aby žadatelé stejného pohlaví uzavřeli partnerství nebo manželství).   Žadatelé jsou informováni o úloze přijímacích pracovníků a dalších poskytovatelů služeb zapojených do postupů týkajících se identifikace, posuzování a reakce na zvláštní potřeby. To zahrnuje informace o konkrétních pracovnících při přijímání, kteří jsou určeni jako kontaktní nebo referenční osoby pro SOGIESC/gender/zranitelnost.
Přístupnost a dostupnost Přijímací orgány a pracovníci zajistí, aby informace byly snadno přístupné a dostupné všem žadatelům, včetně LGBTIQ žadatelů, v jazyce, kterému rozumí ⁽⁷⁴⁾.

⁽⁷²⁾ Více informací a praktických doporučení o poskytování informací naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v kapitole 5. Poskytování informací, budování kapacit a zvyšování povědomí; portál agentury EUAA [Let's Speak Asylum](#), který kromě jiných relevantních zdrojů a praktických pokynů obsahuje brožuru agentury EUAA o vlastní identifikaci zranitelnosti a zvláštních potřeb [Brochure on self-identification of vulnerability and special needs](#), červenec 2023, jež se týká LGBTIQ žadatelů.

⁽⁷³⁾ Viz také tabulka 2. [Proces přijímání a podmínky přijímání](#).

⁽⁷⁴⁾ To je zvláště důležité v případech, kdy jsou LGBTIQ žadatelé přidělováni do samostatných ubytovacích zařízení (nikoliv v rámci společného přijímacího střediska) nebo se vyhýbají veřejnému odhalení kvůli obavám ze stigmatu, „vyoutování“ a obtěžování.

Informace jsou poskytovány způsobem zohledňujícím věk, vyspělost a gender a s přihlédnutím k inkluzivnosti ⁽⁷⁵⁾.

Informace jsou poskytovány bezpečným způsobem, který nepodporuje veřejné odhalení nebo „vyoutování“ LGBTIQ žadatelů ⁽⁷⁶⁾.

Komunikační a informační materiály (např. letáky, plakáty, videa) vystavené v přijímacích prostorách (např. registrace, konzultační kanceláře) jsou inkluzivní z hlediska genderu a SOGIESC, např. tím, že znázorňují lidi různých genderových identit, genderových vyjádření nebo sexuálních orientací.

Tabulka. Účast a osvěta

5. Účast a osvěta

Účast a angažovanost

Je zaveden funkční mechanismus pro podávání stížností a zpětné vazby ⁽⁷⁷⁾ a všichni žadatelé si jsou vědomi toho, jak jej používat. Mechanismus umožňuje v případě potřeby poskytnout anonymní zpětnou vazbu. Žadatelé jsou rovněž požádáni, aby identifikovali bezpečnostní otázky, uvedli potenciální riziková místa v rámci přijímání a hlásili diskriminační praktiky. Žadatelé jsou informováni o přijatých opatřeních a veškerých postupech zavedených na základě jejich zpětné vazby.

Přijímací orgány zajišťují různé kanály pro poskytování zpětné vazby a/nebo podávání stížností, aby se zabránilo riziku vyloučení skupin se zvláštními potřebami, včetně LGBTIQ žadatelů ⁽⁷⁸⁾.

Informační kampaně a činnosti jsou prováděny způsobem, který zajišťuje, aby byli LGBTIQ žadatelé osloveni a náležitě bezpečným způsobem zapojeni do řízení ⁽⁷⁹⁾. Při osvětové činnosti se vždy používá jazyk a komunikace zahrnující SOGIESC ⁽⁸⁰⁾.

⁽⁷⁵⁾ Více informací a doporučení o používání inkluzivní komunikace a jazyka naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v oddíle 3.2 Inkluzivní komunikace a jazyk.

⁽⁷⁶⁾ Přijímací orgány vybírají a používají nejvhodnější prostředky pro poskytování informací (např. virtuální, letáky, informační skupinové schůzky, individuální schůzky), o nichž se rozhoduje případ od případu a v závislosti na souvislostech, aby se zabránilo riziku, že LGBTIQ žadatelé budou vyoutováni nebo jinými osobami označeni jako LGBTIQ.

⁽⁷⁷⁾ V oblasti působnosti této praktické příručky se „mechanismem pro podávání stížností a zpětné vazby“ rozumí standardizovaný systém, který od žadatelů přijímá a zpracovává jejich obavy v souvislosti s navrhováním a poskytováním podmínek přijímání a na tyto obavy reaguje. Nevztahuje se na hlášení případů násilí nebo jiných škodlivých činů; takový mechanismus viz tabulka [4. Poskytování informací](#).

⁽⁷⁸⁾ Mezi příklady způsobů poskytování zpětné vazby patří osobní komunikace, asistenční služby, telefonní centra / horké linky, vyhrazené e-mailové účty, obousměrné SMS systémy, sociální média, průzkumy spokojenosti, schránky na návrhy, hlasové záznamníky, komunitní konzultace a posouzení.

⁽⁷⁹⁾ Způsobem, který zabrání nežádoucímu veřejnému odhalení nebo „vyoutování“ LGBTIQ žadatelů.

⁽⁸⁰⁾ Více informací a doporučení o inkluzivním jazyce a komunikaci naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v oddíle 3.2 Inkluzivní komunikace a jazyk.

Osvědčené postupy. Jsou zřízeny skupiny a struktury zastupující komunitu, které fungují inkluzivním způsobem pro žadatele s různými charakteristikami a identitami, včetně různých SOGIESC.

Tabulka. Lidské zdroje a znalosti

6. Lidské zdroje a znalosti

Nábor a kodex chování

Náborová řízení pro přijímací pracovníky, kteří pracují přímo s žadateli, zahrnují prověřování referencí z hlediska předchozího nevhodného chování, obtěžování nebo jiného druhu porušení práv jednotlivců.

Všichni pracovníci, kteří pracují přímo s žadateli nebo v jejich blízkosti (včetně podpůrných pracovníků ⁽⁸¹⁾), jsou vázáni pravidly nebo předpisy týkajícími se jejich očekávaného postoje a chování vůči všem ubytovaným osobám bez ohledu na jejich osobní charakteristiky, včetně SOGIESC.

Osvědčené postupy. Přijímací orgán vypracoval rámec hodnot, jednání a etického chování (např. kodex chování), který specifikuje klíčové pojmy a zásady, z nichž vychází práce v oblasti přijímání, a který je použitelný pro všechny pracovníky při přijímání. To zahrnuje rovněž odkaz na zákaz sexuálního obtěžování a zneužívání ze strany pracovníků vůči žadatelům.

Rozmanitost

Procesy a strategie náboru a nasazení pracovníků odrážejí rozmanitost, včetně tlumočnicků a podpůrných zaměstnanců.

Osvědčené postupy. Při zajišťování podmínek přijímání jsou nasazovány osoby s různými SOGIESC, zejména ty, které pracují přímo s žadateli. Podobně mají tyto osoby možnost pracovat ve vedoucích nebo reprezentačních funkcích (např. vedoucí pracovníci nebo vedoucí týmů), neboť by to pomohlo vytvořit bezpečné prostory pro sebeidentifikaci žadatelů a rovněž by to vyslalo sdělení o povědomí a odhodlání pochopit a respektovat potřeby LGBTIQ žadatelů.

Žadatelé mohou vyjádřit své preference ohledně genderu pracovníka, pokud chtějí diskutovat o citlivých tématech, a jejich přání je vzato v úvahu ⁽⁸²⁾.

⁽⁸¹⁾ K podpůrným pracovníkům mohou patřit například bezpečnostní pracovníci a pracovníci úklidu.

⁽⁸²⁾ Není-li přidělení pracovníka určitého genderu v danou dobu proveditelné, je s přihlédnutím k naléhavosti každého případu / každé záležitosti zvážena možnost odložit konzultaci s žadatelem, dokud nebude možné jeho preferenci vyhovět. V opačném případě je žadatel informován o nedostupnosti a může se svobodně rozhodnout, zda informace sdělí, či nikoli.

Uctívá a inkluzivní komunikace

Všichni pracovníci si jsou vědomi uctivého a genderově citlivého jazyka, včetně upřednostňovaných zájmen, a používají je při jednání s žadateli při přijímání⁽⁸³⁾.

Tlumočníci a kulturní mediátoři při přijímání jsou řádně vyškoleni a jsou si vědomi používání terminologie související se SOGIESC ve zdrojovém i cílovém jazyce⁽⁸⁴⁾. Za tímto účelem má agentura EUAA mnohojazyčnou kolekci výrazů a definic, které jsou relevantní pro práci agentury v oblasti azylu a přijímání. Kolekce jsou k dispozici ve všech jazycích EU a v některých jazycích, jimiž žadatelé o mezinárodní ochranu hovoří nejčastěji⁽⁸⁵⁾.

Rozvoj znalostí a kapacit

Všichni přijímací pracovníci (včetně tlumočnicků a zdravotnického personálu) mají přístup k základní odborné přípravě o SOGIESC a o otázkách týkajících se SOGIESC v souvislosti s azylem⁽⁸⁶⁾.

Všichni pracovníci v oblasti přijímání (včetně tlumočnicků, bezpečnostních pracovníků, policie, lékařského a podpůrného personálu) mají přístup k odborné přípravě v souvislosti s identifikací násilí (včetně genderově podmíněného násilí) a přijímáním nezbytných opatření v reakci na ně.

Kontaktní místa (nebo referenční osoby) pro SOGIESC/gender/zranitelnost a vedoucí pracovníci jednotlivých případů mají přístup k pokročilé odborné přípravě o otázkách týkajících se SOGIESC, genderu a genderově podmíněného násilí.

Zdravotničtí pracovníci a další poskytovatelé zdravotní péče při přijímání jsou obeznámeni s identifikací a řešením specifických zdravotních potřeb žadatelů s různými SOGIESC, zejména pokud jde o transgender, genderově nekonformní, nebinární a intersexuální žadatele⁽⁸⁷⁾.

Pravidelně se předpokládají opakovací školení o výše uvedených otázkách.

⁽⁸³⁾ Více informací o vytváření bezpečných prostorů a o používání inkluzivního jazyka naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v oddíle 3.2 Inkluzivní komunikace a jazyk kapitoly 3. Inkluzivní komunikace a vytváření bezpečných prostorů.

⁽⁸⁴⁾ Pro tlumočnický a kulturní mediátory přidělené na podporu poskytovatelů zdravotní péče (mimo jiné nebo výhradně) by to mělo zahrnovat i lékařskou terminologii a terminologii související se sexuálním a reprodukčním zdravím.

⁽⁸⁵⁾ Terminologická databáze agentury EUAA v oblasti azylu a přijímání je k dispozici na adrese <https://euaa.europa.eu/iate>.

⁽⁸⁶⁾ Více informací o prvcích a tématech, které by měly být obsahem takových školení, naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v oddíle 5.3 Budování kapacit pracovníků v oblasti SOGIESC.

⁽⁸⁷⁾ Externí subjekty a poskytovatelé s odbornými znalostmi v příslušných záležitostech (např. organizace občanské společnosti, lékařská sdružení) by se mohli rovněž podílet na usnadňování a organizaci činností zaměřených na budování kapacit a zvyšování povědomí zdravotnických pracovníků, zejména v případech, kdy přijímací orgán sám přímo neposkytuje žadatelům zdravotní péči a lékařské služby.

Zdravotnický personál a další poskytovatelé zdravotní péče poskytují své služby LGBTIQ žadatelům s respektem a způsobem vhodným z lékařského hlediska ⁽⁸⁸⁾.

Tabulka. Vnější koordinace a spolupráce

7. Vnější koordinace a spolupráce ⁽⁸⁹⁾

LGBTIQ organizace

Přijímací orgán (nebo přijímací středisko) udržuje účinný mechanismus koordinace a spolupráce s LGBTIQ organizacemi na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni ⁽⁹⁰⁾.

Přijímací orgán (nebo přijímací středisko) konzultuje mimo jiné s organizacemi občanské společnosti a mezinárodními organizacemi otázky týkající se poskytování podmínek přijímání a případně vypracování plánu pro nepředvídané události ⁽⁹¹⁾. Je-li to nutné nebo proveditelné, mohou tyto organizace zahrnovat LGBTIQ organizace.

Vnitrostátní orgány a další zúčastněné strany

Přijímací orgán (nebo přijímací středisko) udržuje účinnou koordinaci a spolupráci s jinými orgány nebo subjekty, které jsou odpovědné za genderové otázky nebo na nich pracují (např. vnitrostátní orgán odpovědný za genderovou rovnost, oddělení policie specializující se na otázky genderu/SOGIESC, vnitrostátní komise pro lidská práva, veřejný ochránce práv) a dalšími orgány, které se podílejí na poskytování služeb žadatelům (např. školy, veřejné nemocnice) ⁽⁹²⁾.

Přijímací orgán (nebo přijímací středisko) konzultuje s příslušnými orgány a dalšími zúčastněnými stranami otázky týkající se poskytování a zlepšování podmínek přijímání.

⁽⁸⁸⁾ Mezi příklady nevhodného a nekorektního chování či postoje zdravotnických pracovníků vůči LGBTIQ žadatelům patří patologizace trans identit, pokusy zabránit žadatelům v tranzici, diskriminace při poskytování služeb nebo odmítnutí služeb na základě SOGIESC, fyzické, psychické a verbální obtěžování, urážlivý jazyk, fyzicky agresivní zacházení, oslovování žadatelů nesprávným genderem a pracovníci, kteří žadatelům kladou vtíravé otázky ohledně jejich soukromého života, jako je dotazování na jejich pohlavní orgány nebo sexuální partnery z osobní zvědavosti, pokud tyto informace nejsou z lékařského hlediska relevantní.

⁽⁸⁹⁾ Zde uvedené klíčové ohledy se týkají způsobů aktivního zapojení externích zúčastněných stran do úsilí o zmírnění rizik a podporu posílení postavení žadatelů prostřednictvím spolupráce a účasti. Více informací naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v kapitole 6. Spolupráce a koordinace.

⁽⁹⁰⁾ Mechanismus by mohl zahrnovat různé prostředky a kanály (např. pravidelná nebo ad hoc setkání mezi úřadem a organizacemi, elektronickou komunikaci s aktualizacemi, zprávy, žádosti o podporu nebo informace).

⁽⁹¹⁾ Čl. 32 odst. 1 směrnice RCD (2024).

⁽⁹²⁾ Viz také tabulka [2. Proces přijímání a podmínky přijímání](#).

Související odborná příprava agentury EUAA

Agentura EUAA nabízí školicí modul nazvaný „**Žadatelé s různými SOGIESC**“ zaměřený na azylové a přijímací pracovníky. Modul umožňuje odborníkům z praxe pochopit potenciální výzvy a související dopad, s nimiž se mohou setkat LGBTIQ žadatelé v kontextu azylu, vyhodnotit, jak jsou v kontextu azylu řešeny potřeby LGBTIQ žadatelů, a zaujmout k LGBTIQ žadatelům citlivý přístup.

Máte-li zájem o účast na kurzech odborné přípravy agentury EUAA, obraťte se na osobu odpovědnou za odbornou přípravu v rámci vašeho úřadu a získejte další informace.

Osvědčené postupy

- **Mechanismy zpětné vazby.** Prostřednictvím on-line průzkumu spokojenosti (průzkumu veřejného mínění) dostupného v 18 jazycích mohou dospělé ubytované osoby v přijímacích střediscích v Belgii poskytnout své názory na některé podmínky přijímání (ubytování, strava, ošacení, hygienická zařízení) a poradenství (pokyny/doprovod), které dostávají. Prostřednictvím průzkumu belgická Federální agentura pro přijímání žadatelů o azyl (Fedasil) rovněž zkoumá pocit bezpečnosti a blaha ubytovaných osob. Ubytované osoby jsou požádány, aby se průzkumu zúčastnily 2–4 měsíce po příchodu do přijímacího zařízení. Přijímací střediska využívají výsledky k vypracování opatření ke zlepšení a informují ubytované osoby a pracovníky o spokojenosti a problematických místech, pokud jde o přijímání. Průzkum rovněž poskytuje důležité informace pro centrální služby s cílem zlepšit poskytování podmínek přijímání.
- **Spolupráce a budování kapacit.** Ústřední agentura pro přijímání žadatelů o azyl (COA) v Nizozemsku podporuje projekty LGBTIQ organizace COC Nederland, jejímž cílem je zlepšit duševní pohodu a bezpečnost LGBTIQ žadatelů tím, že pro žadatele zajišťuje sociální aktivity a pro pracovníky COA odbornou přípravu. Odborná příprava COC pro pracovníky COA byla vytvořena ve spolupráci s LGBTIQ osobami, kontaktními místy pro LGBTIQ osoby v rámci COA a dalšími pracovníky COA. COA tato školení usnadňuje a vybízí pracovníky, aby se jich účastnili. Pracovníci COA jsou obecně obeznámeni s místními sociálními aktivitami a předávají žadatele k další podpoře.

- **Poskytování informací a zvyšování povědomí.** Agentura Fedasil vyvinula platformu pro poskytování informací žadatelům o mezinárodní ochranu ⁽⁹³⁾. Informace jsou k dispozici ve čtrnácti jazycích a jsou uspořádány do osmi témat: azyl a řízení, ubytování, život v Belgii, návrat, práce, učení (vzdělávání, školní vzdělávání a uznávání diplomů), otázky týkající se dětí bez doprovodu a zdraví. Jeden z pododdílů je nazván „Identita a sexualita“ a vysvětluje různé pojmy SOGIESC a poskytuje informace o LGBTIQ organizacích a SOGIESC jako důvodu pro mezinárodní ochranu. Prostřednictvím cílené komunikační kampaně Fedasil o těchto internetových stránkách informoval všechny úředníky v přední linii a žadatele v Belgii ⁽⁹⁴⁾.
- **Vytváření bezpečných prostorů.** V Belgii vypracovaly Mezinárodní organizace pro migraci, region hlavního města Brusel a RainbowHouse Brussels soubor nástrojů, jehož cílem je vytvořit bezpečné/bezpečnější prostory pro osoby z prostředí migrantů, které se identifikují jako LGBTIQ osoby. Tento soubor nástrojů byl vypracován s cílem pomoci překlenout propast mezi LGBTIQ osobami z prostředí migrantů a službami v první linii v městském prostředí ⁽⁹⁵⁾.
- **Kontaktní místa pro LGBTIQ osoby.** V Nizozemsku jsou z řad přijímacích pracovníků jmenovány zvláštní kontaktní osoby pro LGBTIQ, které jsou dále školeny. Cílem je mít v každém přijímacím středisku alespoň jednu kontaktní osobu pro LGBTIQ osoby. Kontaktní osoby mají poradenskou úlohu vůči ostatním pracovníkům a mají aktuální informace o příslušném vývoji politiky a služeb, které mají LGBTIQ žadatelé k dispozici.

⁽⁹³⁾ Fedasil, „[Information hub for asylum seekers in Belgium](#)“ (Informační centrum pro žadatele o azyl v Belgii).

⁽⁹⁴⁾ Fedasil, [videa o poskytování informací](#), YouTube.

⁽⁹⁵⁾ Mezinárodní organizace pro migraci, bruselský region a RainbowHouse Brussels, [LGBTQI+ Toolbox](#), 2020.

3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby

Všichni jednotlivci, bez ohledu na své SOGIESC, prožívají migrační proces odlišně a narážejí na různé problémy, například na základě svého kulturního, ekonomického, rodinného, politického a náboženského zázemí. Jak je podrobně uvedeno v kapitole [2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání](#), žadatelé s různými SOGIESC mohou čelit dalším výzvám, protože neodpovídají převládajícím společenským normám. Kromě toho a vzhledem k těmto rizikům mohou LGBTIQ žadatelé váhat s odhalením svých SOGIESC ze strachu ze stigma, diskriminace a násilí. Proto je důležité ⁽⁹⁶⁾ identifikovat a posoudit zvláštní potřeby žadatelů s různými SOGIESC a reagovat na ně individuálně, včas a vhodným způsobem.

Je rovněž důležité zdůraznit, že v případě LGBTIQ žadatelů by tato řízení měla být prováděna za účelem **identifikace a řešení potenciálních potřeb vyplývajících z jejich SOGIESC, a nikoli s jediným záměrem „znát něčí SOGIESC“**.

Tato kapitola se proto zaměřuje na individuální řízení zvláštních potřeb a zranitelnosti LGBTIQ žadatelů a poskytuje spolehlivá doporučení k různým krokům a postupům, které je třeba po celou dobu dodržovat ⁽⁹⁷⁾.

3.1. Identifikace LGBTIQ žadatelů se zvláštními potřebami při přijetí

Identifikace je formální proces určení, zda má žadatel zvláštní potřeby nebo je zranitelný ⁽⁹⁸⁾. Zahrnuje odhalení ukazatelů, známek nebo projevů zranitelnosti u dané osoby. Ukazatele zranitelnosti lze zjistit například přímou interakcí s žadateli a pozorováním vnějších známek, prohlášením samotných žadatelů, jejich příbuzných či jiných žadatelů nebo ubytovaných osob ve středisku, prostřednictvím informací poskytnutých jinými odborníky (lékařská diagnóza, předchozí psychosociální zprávy, znalost probíhajícího vyšetřování atd.), dokumentací dostupnou ve spisu žadatele či v držení žadatele nebo v jiných databázích, které má úředník k dispozici, a činnostmi, které mohou vést k identifikaci, jako jsou individuální pohovory, skupinové rozhovory a brífinky.

Každý členský stát by měl mít zaveden standardizovaný mechanismus pro identifikaci zranitelnosti a zvláštních potřeb při přijetí. Každý členský stát by měl mít jasné pokyny k tomu, kdo je odpovědný za identifikaci, jak zaznamenávat zvláštní potřeby a zranitelnost, a pokyny

⁽⁹⁶⁾ Jedná se rovněž o povinnost stanovenou v čl. 22 odst. 1 směrnice RCD (přepracované znění) a čl. 25 odst. 1 směrnice RCD (2024).

⁽⁹⁷⁾ EUAA, [Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception – Operational standards and indicators](#) (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání – Operativní normy a ukazatele), květen 2024, příloha 1. Pracovní tok týkající se zranitelnosti zahrnuje orientační pracovní tok týkající se zranitelnosti, pokud jde o identifikaci a posouzení zranitelnosti a reakci na ni.

⁽⁹⁸⁾ Podle oficiální terminologie agentury EUAA je identifikace „rozpoznání osob se zvláštními procesními potřebami a/nebo potřebami při přijetí s cílem zajistit, aby se jim během vyřizování žádosti dostalo odpovídajícího zacházení a ochrany“.

k tomu, zda, kdy a jak sdílet příslušná zjištění a informace s jinými orgány a poskytovateli služeb (viz také tabulka [3. Řízení zranitelnosti a zvláštních potřeb](#) a dokument agentury EUAA [Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception – Operational standards and indicators](#) (Pokyny ke zranitelnosti v oblasti azylu a přijímání – Operativní normy a ukazatele), květen 2024).

Přijímací pracovníci by měli znát a být schopni identifikovat zvláštní potřeby a zranitelnost a přijmout nezbytná opatření, a to i v případě LGBTIQ žadatelů. Zvláštní potřeby a zranitelnost mohou odhalit i nespécializovaní pracovníci, proto je vhodné, aby měli určité základní znalosti (např. prostřednictvím příslušné odborné přípravy, koučování) o identifikaci zvláštních potřeb a zranitelnosti, včetně potřeb a zranitelnosti žadatelů s různými SOGIESC (viz také tabulka [6. Lidské zdroje a znalosti](#)).

Prvotní identifikace a zaznamenání zvláštních potřeb by mělo proběhnout co nejdříve, nejlépe během několika prvních dnů po příchodu dané osoby do přijímacího nebo příjezdového střediska ⁽⁹⁹⁾. Nezapomeňte, že **identifikace není jednorázovým úkolem**, který se provádí pouze v počáteční fázi přijímání. Místo toho se jedná o **průběžný a nepřetržitý postup, neboť zranitelnost a zvláštní potřeby se mohou rozvinout nebo projevit v pozdější fázi**. Přijímací pracovníci by měli sledovat stav žadatelů po celou dobu procesu přijímání a měli by být schopni vysledovat a identifikovat zranitelnost nebo zvláštní potřeby, které neexistovaly nebo nebyly zjevné dříve.

Následující oddíl se podrobněji zabývá různými prvky, které je třeba zvážit v souvislosti s identifikací žadatelů, kteří mohou být ve zranitelné situaci a/nebo mají z důvodu svých SOGIESC zvláštní potřeby při přijetí. Uvádí několik praktických doporučení, kterými se mohou přijímací pracovníci řídit, aby usnadnili sebeidentifikaci.

3.1.1. Sebeidentifikace

V tomto oddíle se pojmem sebeidentifikace ⁽¹⁰⁰⁾ SOGIESC rozumí dobrovolné odhalení vlastních SOGIESC přijímacím pracovníkům nebo jiným poskytovatelům služeb.

K sebeidentifikaci může dojít při příchodu nebo kdykoli během pobytu žadatele při přijímání. Může k ní dojít během procesu registrace a identifikace, během hodnocení zranitelnosti, na klinikách a v psychiatrických ordinacích, během vyhledávacího vyšetření ⁽¹⁰¹⁾ nebo v době, kdy žadatelé dostávají podporu nebo informace.

Pokud jde o LGBTIQ žadatele, **jediným vhodným prostředkem identifikace založeným na právech je sebeidentifikace**. Pokud jedinec nesdělí informace týkající se jeho SOGIESC, měli

⁽⁹⁹⁾ Proces identifikace zvláštních potřeb a zranitelnosti by neměl být zaměňován s vyšetřením zdravotního stavu, které obvykle provádí zdravotnický personál brzy poté, co žadatel vstoupí do přijímacího systému, nebo v rané fázi příchodu do hostitelské země. Tyto dva postupy mohou probíhat současně a/nebo je mohou provádět titíž pracovníci při přijímání (např. zdravotníci); identifikace a posouzení zvláštních potřeb a zranitelnosti však přesahuje rámec zdravotního vyšetření. Jak je uvedeno, v tomto oddíle, zahrnují mnoho dalších ukazatelů, známek a důkazů o situaci dané osoby. Podobně by se identifikace neměla zaměňovat s předběžnou identifikací (nebo prověřováním zranitelnosti), která se často používá v předpřipravených situacích, kdy může dojít k nedostatku kapacity, času a vhodných mechanismů reakce a předávání. Předběžnou identifikaci však nelze považovat za dostatečný nebo samostatný krok k určení situací zranitelnosti a měla by po ní následovat plnohodnotná identifikace a posouzení.

⁽¹⁰⁰⁾ Často také označována jako „sebeodhalení“.

⁽¹⁰¹⁾ Výrazem „vyhledávací vyšetření“ se rozumí úkony „triáže“, „zdravotního screeningu“ a „hloubkového vyšetření“ prováděné zdravotnickým personálem při přijímání.

by se přijímací pracovníci zdržet identifikace a registrace osob jako LGBTIQ žadatelů, neboť by to mohlo mít pro dotčenou osobu závažné negativní důsledky. Mezi tyto důsledky patří trauma/retraumatizace, samoizolace a ztráta důvěry vůči orgánům / přijímacím pracovníkům.

Ve většině případů LGBTIQ osoby neoznámí své SOGIESC úřadům ihned po příchodu do země azylu; důvodů může být několik, včetně toho, že si v době příchodu nejsou svých SOGIESC plně vědomy; obávají se hanby, stigma nebo obtěžování ze strany své rodiny či jiných členů vlastní nebo hostitelské komunity a pociťují stud nebo mají internalizovanou homo/bi/trans/intersexfobii. To jsou některé příklady, proč byste měli přijmout vhodná opatření a kroky k usnadnění a podpoře sebeidentifikace ⁽¹⁰²⁾ a mít zavedeny příslušné záruky, aby LGBTIQ žadatelé mohli bezpečně odhalit své SOGIESC a získat odpovídající služby nebo podporu.

LGBTIQ děti a mladí lidé se navíc mohou zdráhat odhalit své SOGIESC v přítomnosti svých rodin. Pokuste se zajistit, aby potřeby těchto dětí byly náležitě a bezpečně identifikovány, a to prostřednictvím spolupráce a konzultací s pracovníky, kteří se specializují na práci s dětmi, včetně možnosti provádět identifikační postupy pro každého rodinného příslušníka zvlášť.

Umožnění sebeidentifikace

Jak je popsáno v kapitole [2. Zmírňování rizik pro LGBTIQ žadatele při přijímání](#), žadatelé o mezinárodní ochranu, a zejména LGBTIQ žadatelé, se potýkají s celou řadou různých problémů v oblasti přijímání, a to jak kolektivně, tak individuálně, což může závažně bránit jejich požívání práv a přístupu k podmínkám přijímání pro žadatele se zvláštními potřebami. Tento oddíl upozorňuje na obvyklé výzvy a překážky, které brání sebeidentifikaci, a uvádí příslušná doporučení, jak tyto překážky odstranit. Výzvy a překážky jsou uspořádány podle témat, po nichž bezprostředně následují příslušná doporučení.

Tabulka. Umožnění sebeidentifikace: výzvy, překážky a doporučení

1a. Výzvy a překážky: násilí a izolace

Strach z vystavení diskriminaci, zneužívání a násilí

Během migrační cesty a po příjezdu do země azylu lidé s různými SOGIESC často i nadále čelí diskriminaci, nebo jsou dokonce nadále vystaveni násilí a vykořisťování. Pokud se takových činů dopouštějí pracovníci a další poskytovatelé v oblasti přijímání, je sebeidentifikace náročnější kvůli strachu z orgánů a nedostatku důvěry v ně.

⁽¹⁰²⁾ Více informací o přijímání opatření, která podporují sebeidentifikaci, naleznete v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v kapitole 3. Inkluzivní komunikace a vytváření bezpečných prostorů a tabulka v oddíle [Umožnění sebeidentifikace](#) této příručky.

Stigma, izolace a marginalizace (znevýhodňování)

LGBTIQ žadatelé často nejsou schopni nebo ochotni se obrátit na jiné žadatele nebo pracovníky kvůli obavám ze stigmatu, obtěžování nebo marginalizace. Tyto obavy se zvyšují, když lidé s různými SOGIESC cestují se svými rodinami nebo závislými osobami. Partneři stejného pohlaví a děti mohou být obzvláště viditelní, a proto jsou více vystaveni stigmatu, diskriminaci a újmě.

1b. Doporučení

Bezpečné ubytování a bezpečné prostory pro LGBTIQ osoby

Je důležité zajistit, aby LGBTIQ žadatelé měli k dispozici bezpečné varianty bydlení (viz také rámeček [Ubytování – specifické aspekty týkající se SOGIESC](#)). Přijměte opatření k zajištění bezpečnosti v různých společných prostorách přijímacího zařízení (např. hygienická zařízení, distribuční místa, informační centra). Zajistěte, aby byly k dispozici důvěrné prostory, zejména poradenské místnosti, a aby byla rozšířena adekvátní reakce prostřednictvím přímého poskytování služeb nebo předání kompetentním poskytovatelům služeb. Zajistěte, aby žadatelé cítili, že mohou odhalit citlivé informace. Podporujte rozmanitost a začleňování (tím, že vyvěsíte duhové vlajky, odznaky, loga, plakáty atd.), což by mohlo pozitivně přispět k celkovému pocitu přijetí a respektu (více informací a pokynů k vytváření bezpečných prostorů naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v oddíle 3.1 Vytváření bezpečných prostorů, a v rámečku [Praktické tipy pro vytváření bezpečných prostorů pro LGBTIQ osoby v oblasti přijímání](#)).

Inkluzivní a genderově citlivá komunikace

Při všech interakcích s žadateli používejte inkluzivní jazyk, a to jak kolektivně, tak individuálně. Tyto interakce mohou zahrnovat například registrační formuláře, informační a komunikační materiály a individuální schůzky se všemi žadateli bez ohledu na jejich SOGIESC. Vždy buďte ve svých interakcích a vyjádřeních pozitivní a povzbuzujte žadatele, aby v případě ohrožení vyhledali podporu nebo aby důvěrně sdělili informace. Vždy se žadatele při individuálních schůzkách zeptejte na jeho upřednostňovaný gender/zájmeno a vyvarujte se nesprávného označení (více informací o inkluzivní komunikaci naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v oddíle 3.2 Inkluzivní komunikace a jazyk).

2a. Výzvy a překážky: postupy

Absence vhodných postupů

Pokud diskuse mezi žadateli a přijímacími pracovníky probíhají ve společných prostorech, není pravděpodobně zajištěna důvěrnost a vytvořeno bezpečné prostředí pro žadatele s různými SOGIESC, ve kterém by mohli přijít a odhalit tyto informace, pokud si to přejí. Překážkou pro sebeidentifikaci může být také nedostatek informací o tom, jak by se s odhalením mohlo nakládat, a neexistence jasných a transparentních postupů pro řízení zranitelnosti (identifikace, posouzení a reakce).

2b. Doporučení

Zavedení mechanismů pro řízení zranitelnosti a zvláštních potřeb

Vypracování a používání standardizovaných mechanismů (např. protokolů, pracovních toků, standardních operačních postupů, pokynů) pro řízení zranitelnosti a zvláštních potřeb jsou zásadní pro usnadnění sebeidentifikace a přijetí nezbytných kroků a opatření k řešení identifikovaných potřeb. Žadatelé by měli vědět, že takové mechanismy existují, protože se budou v případě sebeidentifikace cítit bezpečněji a jistěji, pokud si budou vědomi toho, že jejich potřeby budou řádně a bezpečně identifikovány a řešeny. Přijímací pracovníci by měli tyto mechanismy znát, stejně jako by měli znát i své přesné úlohy a předpokládané úkoly.

Určené kontaktní osoby pro LGBTIQ žadatele

V přijímacích zařízeních mohou být jmenovány určené kontaktní osoby pro LGBTIQ žadatele. Tito specializovaní pracovníci fungují jako referenční místa (např. úředníci v přední linii) pro LGBTIQ žadatele, ale také pro jiné pracovníky, kteří mohou potřebovat více informací o otázkách souvisejících se SOGIESC. Žadatelé by si měli být těchto kontaktních osob vědomi.

Bezpečné postupy pro LGBTIQ děti

Abyste zabránili možnému odhalení („vyoutování“) LGBTIQ dětí před jejich rodinnými příslušníky, můžete zvážit provedení oddělených identifikačních postupů, pokud je to možné v závislosti na vnitrostátních postupech a platných pravidlech. To může být provedeno za účasti nebo po konzultaci s pracovníky specializovanými na ochranu dětí a vždy s ohledem na nejlepší zájem dítěte a jeho přání.

3a. Výzvy a překážky: informace a povědomí

Nedostatek informací o právech a nárocích

Žadatelé nemusí mít včasný a bezpečný přístup k přesným informacím o právech a nárocích LGBTIQ osob v hostitelských zemích a dostupných službách, včetně toho, jak k nim získat přístup. Stejně tak si nemusí být vědomi toho, jak a kdy nahlásit případy násilí, ani toho, že oběti mohou vyhledat a získat podporu.

3b. Doporučení

Přístup k informacím včetně způsobů, jak nahlásit incidenty a vyhledat podporu

Můžete vyvěsit informace (např. adresu, kontaktní údaje, linky pomoci) vnitrostátních nebo místních poskytovatelů služeb, včetně těch, kteří poskytují lékařskou péči, podporu v oblasti duševního zdraví a psychosociální podporu, podporu obětem genderově podmíněného násilí, právní pomoc, a LGBTIQ organizací. Zajistěte, aby byly materiály a informace k dispozici na různých místech přijímacího střediska, například na informačních tabulích, v ordinacích, poradnách a administrativních kancelářích.

V závislosti na vašem prostředí a praxi můžete použít i jiné komunikační kanály, jako jsou sociální média, SMS atd. Dbejte na to, aby způsoby šíření informací nepřispívaly k cíleným útokům na konkrétní žadatele nebo skupiny nebo k jejich odhalení („vyoutování“). Můžete také zobrazit informace o zavedených mechanismech hlášení s jasnými informacemi o tom, jak lze bezpečně nahlásit násilí a požádat o příslušnou podporu (viz také tabulka [4. Poskytování informací](#) a [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), oddíly 5.1 Druh informací a 5.2 Jak poskytovat informace).

4a. Výzvy a překážky: personální kapacita

Omezené znalosti a kapacita pracovníků a poskytovatelů služeb

Přijímací pracovníci, zejména ti, kteří se podílejí na řízení zranitelnosti, si nemusí být vždy vědomi přesných potřeb a zvláštností LGBTIQ žadatelů, včetně používání uctivé terminologie a osvojení si vhodného přístupu při interakci s těmito žadateli.

Žadatelé mohou být neschopni nebo neochotni diskutovat o své situaci s pracovníky kvůli negativním zkušenostem z minulosti nebo proto, že se domnívají, že úřady a další poskytovatelé služeb nemají zkušenosti nebo povědomí o potřebách a problémech specifických pro LGBTIQ osoby.

4b. Doporučení

Budování kapacit a uctivý přístup

Osoby pracující přímo s žadateli při přijímání⁽¹⁰³⁾ mohou těžit z činností zaměřených na budování kapacit, včetně kurzů odborné přípravy, koučování, samoučení atd., týkajících se prvků SOGIESC, včetně SOGIESC v oblasti azylu.

Rozvoj kapacit může probíhat na různých úrovních: od poskytování základních znalostí a dovedností všem pracovníkům v oblasti přijímání až po další odbornou přípravu přijímacích pracovníků, kteří pracují přímo s žadateli. To platí zejména pro osoby, které jsou jmenovány jako kontaktní/referenční pro SOGIESC, a pro osoby odpovědné za identifikaci a posouzení zvláštních potřeb a reakci na ně a řízení jednotlivých případů.

Více informací o odborné přípravě naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v oddíle 5.3 Budování kapacit pracovníků v oblasti SOGIESC.

3.1.2. Další informace důležité pro identifikaci

Ačkoli při práci s žadateli s různými SOGIESC je upřednostňovanou metodou sebeidentifikace, existence možné zranitelnosti a zvláštních potřeb se může projevit i jinými způsoby.

Zaprvé, žadatel mohl být dříve identifikován nebo předán jiným pracovníkem nebo – s větší pravděpodobností – jiným orgánem či subjektem (např. rozhodujícím orgánem, organizacemi občanské společnosti). Subjekty, kterým LGBTIQ žadatelé již odhalili informace týkající se jejich zvláštních potřeb, je mohou odkázat na přijímací orgány nebo tyto informace sdílet s přijímacími orgány za předpokladu, že obdrželi informovaný souhlas žadatele. Informace o zvláštních potřebách mohou případně vyplynout z lékařské nebo psychosociální zprávy příslušného odborníka (sociálního pracovníka, psychologa, lékaře atd.), který v minulosti žadateli pomáhal nebo jej vyšetřil⁽¹⁰⁴⁾. Lékařská dokumentace může být obzvláště důležitá pro intersexuální a trans osoby (např. probíhající nebo dokončená péče související se změnou pohlaví nebo jiný druh zdravotní péče specifické pro transgender / intersexuální osoby).

Vzhledem k tomu, že vzhled a chování mohou být kvůli předsudkům a stereotypům nesprávně hodnoceny, je klíčovou součástí úkolů přijímacího pracovníka pozorné sledování, zejména pokud jde o viditelné prvky, jako jsou zranění a rány, ale také sebeizolování a stranění se ostatních a činností. Přijímací pracovníci by měli s žadatelem vždy diskutovat o zjištěných prvcích, které mohou vzbuzovat obavy o bezpečnost a duševní pohodu žadatele.

Je třeba poznamenat, že jako přijímací pracovníci můžete často dostávat informace (např. prohlášení) o SOGIESC jiné osoby od druhých (svědectví od rodiny, jiných žadatelů, partnerů). Je však třeba zůstat obezřetný a nespoléhat se zcela na informace poskytnuté

⁽¹⁰³⁾ Z takových činností mohou mít prospěch státní zaměstnanci, vedoucí pracovníci, zdravotníci, bezpečnostní pracovníci, dodavatelé, dobrovolníci a zaměstnanci organizací občanské společnosti.

⁽¹⁰⁴⁾ Kromě možnosti, že žadatel má tyto dokumenty sám k dispozici a dobrovolně je předloží nebo ukáže přijímacímu pracovníkovi, je pravděpodobné, že tyto dokumenty budou pracovníkovi předloženy přímo jinými poskytovateli služeb, jako jsou subjekty působící v oblasti zdraví a duševního zdraví, obvykle v rámci předání.

jinými osobami, ale vždy ponechat čas a prostor pro sebeidentifikaci, aby dané osobě nevznikla újma.

3.1.3. Ukazatele zvláštních potřeb a zranitelnosti relevantní pro SOGIESC

Jak bylo uvedeno dříve, ne všichni LGBTIQ žadatelé jsou ve zranitelné situaci nebo mají zvláštní potřeby. Přijímací pracovníci však musí být schopni rozpoznat ukazatele – vnější projevy prvků, charakteristik nebo faktorů, které mohou potenciálně určit zvláštní potřeby dané osoby, aby mohli náležitě reagovat na zvláštní potřeby při přijetí a řešit je.

Ukazatele se mohou projevovat chováním, vystupováním, postojem nebo výroky v interakci pracovníka s žadatelem. Kromě toho mohou být zahrnuty do zpráv nebo jiných dokumentů vydaných orgány či jinými odborníky. Ukazatele by měly být identifikovány, zaevidovány a zohledňovány individuálně a s přihlédnutím k celkové situaci a vzhledu osoby. Jinými slovy, samostatný ukazatel obvykle sám o sobě nemůže určit zvláštní potřebu nebo zranitelnost, ale musí být posuzován ve spojení s jinými ukazateli a prvky, včetně odolnosti, silných stránek a schopností dané osoby ⁽¹⁰⁵⁾.

Upozorňujeme, že seznam ukazatelů zvláštních potřeb LGBTIQ žadatelů je v níže uvedené tabulce pouze obecný. Seznam se vztahuje na různé skupiny osob, u nichž je pravděpodobné, že budou mít zvláštní potřeby při přijetí, a jeho cílem je pokrýt některé z nejčastějších ukazatelů LGBTIQ žadatelů. Nezapomeňte také, že v případě LGBTIQ žadatelů je často obtížné zjistit ukazatele z důvodu strachu z „vyoutování“, nedostatku důvěry nebo v důsledku traumatu a izolace.

Ukazatele zvláštních potřeb a zranitelnosti týkající se různých SOGIESC

Fyzické ukazatele

Mezi tělesná postižení patří mimo jiné:

- chronické onemocnění,
- osteoporóza a osteopenie ve velmi nízkém věku po odstranění gonadální tkáně (u intersexuálních osob),
- problémy sexuálního a reprodukčního zdraví,
- zranění sexuálního charakteru,
- známky mučení a fyzických zranění,
- jizvy.

⁽¹⁰⁵⁾ Potvrzení silných stránek a odolnosti dané osoby jí pomáhá řešit situace možné zranitelnosti. Navzdory někdy nesmírně obtížným okolnostem mají lidé schopnost vyrovnat se s nimi, vynalézavost, schopnost jednat a pozitivně přispívat společnosti. Jednotlivci mají vnitřní silné stránky i zdroje svých kulturních a sociálních vazeb: rodina, osobní síť a komunitní vazby. Zatímco zranitelnost i odolnost v průběhu času kolísají, potvrzení a rozvíjení silných stránek osoby nebo rodiny jim pomáhá vykonávat větší kontrolu nad vlastním životem a prostředím.

Psychosociální ukazatele

Vzhled a chování:

- významné změny chuti k jídlu a/nebo zřejmý úbytek/přírůstek hmotnosti,
- vysoce rizikové chování,
- sklon k sebepoškozování,
- zdravotní potřeby související s předchozí léčbou v souvislosti se změnou pohlaví (např. chirurgický zákrok) u transgender, intersexuálních a genderově nekonformních žadatelů,
- fyzický/psychický odvykací syndrom.

Postoj a nálada:

- výkyvy nálady (rychlé nebo prudké změny pocitů),
- apatie,
- myšlenky na smrt a sebevraždu a/nebo pokusy o sebevraždu,
- poruchy spánku,
- známky neustálého stresu.

Vnímání sebe sama:

- pocity viny a studu,
- pocity sebenenávisti.

Vztah k ostatním:

- odtážitost od ostatních a sebeizolace,
- vyhýbání se jedincům ze stejného kulturního prostředí, stejné etnické/náboženské skupiny nebo země původu,
- vyhýbání se interakcím s příslušníky stejného pohlaví,
- nefunkční a narušené rodinné zázemí.

Ukazatele prostředí

Zacházení ze strany jiných osob:

- šikana,
- ignorování ze strany příslušníků stejného kulturního prostředí, stejné etnické/náboženské skupiny nebo země původu,
- izolace nebo odmítnutí ze strany rodiny / jiných blízkých skupin,
- nepatřičné chování (např. homo/bi/trans/intersexfobní) ze strany přijímacích pracovníků a poskytovatelů služeb.

Další ukazatele pro osoby, které byly podrobeny závažným formám násilí

- mrzačení ženských pohlavních orgánů a mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob,
- diagnostikované poruchy duševního zdraví, jako je posttraumatická stresová porucha, akutní stresová porucha, úzkost, depersonalizace, deprese,
- vysoká ostražitost, strach a ztráta pocitu bezpečí a jistoty, fobie, emoční otupělost atd.,
- živé vybavování si (flashback) traumatických událostí,
- nechtěné těhotenství.

Další ukazatele týkající se dětí a mládeže

- šikana dítěte / mladé osoby,
- nedostatečné přijetí ze strany vrstevníků,
- předčasné ukončení školní docházky nebo vyhýbání se školní docházce (v zemi původu nebo v hostitelské zemi), špatné školní výsledky,
- odmítnutí ze strany rodiny, nestabilita bydlení, bezdomovectví,
- podrobení „konverzní“ terapii.

Body k zapamatování: určení zranitelnosti a zvláštních potřeb

- Vyvarujte se přesvědčování nebo nucení někoho, aby odhalil své SOGIESC.
- Nepokládejte dotěrné otázky ani se nesnažte zkoumat něčí SOGIESC.
- Dávejte přednost otevřeným otázkám (např. začněte otázkami „proč“, „jak“, „co“, „řekněte mi o“) namísto uzavřených otázek.
- Mějte na paměti svou předpojatost a předsudky a neočekávejte, že osoba určitého vzhledu nebo chování má určitou genderovou identitu nebo sexuální orientaci.
- Měli byste si být vědomi příslušných informací o zemi původu a brát je v úvahu, například abyste pochopili, zda žadatel pochází ze země původu, kde je rozšířena homo/bi/trans/intersexfobie, nebo ze země původu, kde je jedna nebo více identit žadatele trestně postihována.
- Neptejte se jiných ubytovaných osob nebo rodinných příslušníků na něčí SOGIESC; nespolehejte se na tyto informace, pokud je obdržíte (viz také oddíl [3.1.2. Další informace důležité pro identifikaci](#)).
- Při kontaktu s žadateli, zejména pro účely identifikace, si ponechte dostatek času, buďte trpěliví, nespěchejte a nepřerušujte jednání, buďte aktivním posluchačem a věnujte žadateli plnou pozornost.
- Informujte žadatele o zásadách důvěrnosti a soukromí, pokud jde o sdílení osobních údajů, jakož i o možných výjimkách (např. povinné podávání zpráv v souladu s vnitrostátním právem; snažte se zajistit, aby tyto zásady byly v praxi dodržovány a aby byly zavedeny příslušné záruky, například soukromé místnosti pro individuální schůzky, aby záznamy a soubory byly bezpečně uloženy).

Praktické tipy pro vytváření bezpečných prostorů pro LGBTIQ osoby v oblasti přijímání

- Vypracujte a vyvěste/používejte propagační materiály vstřícné k SOGIESC (např. plakáty, videa, nálepky a odznaky s nápisem „Zde jste v bezpečí“), které informují o tom, že přijímací zařízení je bezpečným prostorem.
- Při interakci s žadateli se vyhýbejte používání heteronormativního a cisnormativního jazyka. Například místo slov jako „přítel/přítelkyně“ nebo „manžel/manželka“ zkuste použít slova „partner“ nebo „choť“.
- Při jednání s LGBTIQ žadateli projevujte soucit a citlivost, zejména během sebeidentifikace nebo po ní.
- Dbejte na to, abyste při jednání s LGBTIQ žadateli vždy používali správné výrazy a zájmena (více informací naleznete v [Praktické příručce pro žadatele s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v oddíle 3.2 Inkluzivní komunikace a jazyk, jakož i [Praktické příručce o žadatelích s různými SOGIESC – informační poznámka](#), v kapitole 1. Výrazy a pojmy v oblasti SOGIESC).
- Opravujte problematický jazyk používaný zaměstnanci nebo jinými žadateli, pokud je to bezpečné (např. to nemusí být možné, pokud je přítomen LGBTIQ žadatel nebo někdo, kdo je potenciálně LGBTIQ).
- Zajistěte, aby homo/trans/bi/interfobní chování a násilí nebyly tolerovány, například do vnitřních pravidel přijímacího střediska můžete zahrnout ustanovení „slovní nebo fyzické zastrašování, sexuální a genderové násilí, agrese nebo fyzické násilí jsou zakázány, stejně jako jakékoli rasistické nebo diskriminační chování nebo výrazy vůči jednotlivcům nebo skupinám“. Pravidla by měla být vysvětlena všem obyvatelům střediska (a v ideálním případě by měla být jimi podepsána).

Více informací a praktických tipů o vytváření bezpečných prostorů naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v oddíle 3.1 Vytváření bezpečných prostorů.

Související nástroje a materiály agentury EUAA

- **EUAA, [nástroj úřadu EASO pro identifikaci osob se zvláštními potřebami](#), 2016.**
Jako pomůcku pro členské státy při identifikaci a posuzování zvláštních potřeb z hlediska procesních a přijímacích záruk agentura EUAA vyvinula webový interaktivní nástroj, který je veřejně přístupný v několika jazycích EU. Nástroj pro identifikaci osob se zvláštními potřebami (IPSN) je intuitivní praktický nástroj, jehož účelem je pomoci zajistit včasnou a průběžnou identifikaci individuálních zvláštních potřeb, aniž by k tomu byly potřeba specializované znalosti.

K tomu používá soubor ukazatelů spojených s různými kategoriemi osob, které mohou mít zvláštní potřeby. Patří sem LGBTIQ osoby a osoby se zvláštními potřebami souvisejícími s genderem. Na základě výběru kategorie se zobrazí další informace o posouzení, zda má žadatel související zvláštní potřeby, a vygeneruje kontrolní seznam a stručné pokyny týkající se příslušných podpůrných opatření. Podpora při přijetí je jedním z aspektů vyvinutých v rámci nástroje IPSN. Začlenění nástroje IPSN do vnitrostátního mechanismu, který splňuje normy uvedené v tomto oddílu, představuje doporučený osvědčený postup.

- Na portálu agentury EUAA [Let's Speak Asylum](#) je k dispozici balíček informačních materiálů (plakát a brožura), který může podpořit sebeidentifikaci zranitelnosti a zvláštních potřeb:
  - [Poster on self-identification of vulnerabilities and special needs](#) (plakát o sebeidentifikaci zranitelnosti a zvláštních potřeb) a příručka [How to use the poster](#) (jak plakát používat).
  - Brožura na podporu sebeidentifikace zranitelnosti a zvláštních potřeb nazvaná [Nacházíte se nebo znáte někoho v některé z následujících situací?](#) a příručka [Jak brožuru používat](#).

Plakát lze sice vyvěsit ve společných prostorách, ale důrazně se doporučuje používat brožuru pouze v rámci informačního setkání, jak je vysvětleno v příslušné příručce „Jak brožuru používat“.

3.2. Posouzení zvláštních potřeb a zranitelnosti

Posouzení zranitelnosti je:

zvláštní posouzení žadatele o mezinárodní ochranu za účelem určení případné potřeby zvláštních podmínek přijetí a/nebo procesních záruk a jeho předání příslušným orgánům za účelem poskytnutí přiměřené podpory⁽¹⁰⁶⁾.

Jinými slovy, posouzení je formální proces analýzy zjištěné zranitelnosti a určení reakce potřebné k řešení potřeb, zvýšení kapacit nebo zmírnění rizik, která by mohla vystavit danou osobu újmě nebo jakýmkoli způsobem ohrozit její duševní pohodu.

Stejně jako v případě identifikace by země EU+ měly mít zaveden standardizovaný postup⁽¹⁰⁷⁾ pro posuzování zvláštních potřeb a zranitelnosti, který zahrnuje zvláštní aspekty pro LGBTIQ žadatele. Tyto standardizované postupy by měly zahrnovat odkaz na přijímacího pracovníka nebo pracovníky odpovědné za provádění posouzení, pokyny k přesným krokům, které je třeba dodržet, a pokyny pro návazná opatření a vhodný způsob sdílení informací s jinými poskytovateli služeb nebo zúčastněnými stranami.

Na rozdíl od identifikace je posouzení zranitelnosti formálním a standardizovaným postupem, který provádí **pouze specializovaní pracovníci**, jako jsou sociální pracovníci, psychologové

⁽¹⁰⁶⁾ Oficiální terminologie agentury EUAA: Interaktivní terminologie pro Evropu, „posouzení zranitelnosti“ (<https://iate.europa.eu/entry/result/3620636/en>).

⁽¹⁰⁷⁾ Článek 25 směrnice RCD (2024) ponechává členským státům široký prostor pro uvážení, pokud jde o plnění jejich povinnosti provést posouzení. Ustanovení čl. 22 odst. 2 směrnice RCD (přepřacované znění) a čl. 25 odst. 3 směrnice RCD (2024) zdůrazňují, že nemusí mít podobu správního řízení.

nebo jiní specializovaní a řádně vyškolení odborníci ⁽¹⁰⁸⁾. Směrnice RCD (2024) ⁽¹⁰⁹⁾ stanoví, že počáteční posouzení by mělo být provedeno co nejdříve po učinění žádosti o mezinárodní ochranu. Posouzení musí být dokončeno do 30 dnů od učinění žádosti o mezinárodní ochranu ⁽¹¹⁰⁾ a zjištěné zvláštní potřeby při přijetí musí být řešeny co nejdříve.

Hodnocení je průběžný proces během přijímání, a nikoli jednorázová aktivita. Přijímací pracovníci by měli vždy sledovat situaci žadatelů po celou dobu jejich pobytu v přijímání, bez ohledu na to, zda již byli dříve identifikováni/posouzeni jako žadatelé se zvláštními potřebami a zranitelností, a měli by být připraveni identifikovat ukazatele a posoudit stávající nebo nově se objevující zranitelnost ⁽¹¹¹⁾.

Posouzení zranitelnosti optikou SOGIESC

Zvláštní potřeby jsou někdy identifikovány na základě standardizovaných posouzení, která se zaměřují na přímočaré nebo viditelné osobní charakteristiky, jako je věk nebo fyzický stav. Tímto způsobem se k velmi odlišným zvláštním potřebám někdy přistupuje stejně, a to s univerzálními reakcemi. V důsledku toho mohou být přehlíženy složitější potřeby. Posouzení zvláštních potřeb žadatelů s různými SOGIESC vyžaduje zohlednění celé škály individuálních identit a charakteristik žadatelů, ale také rizik, jimž obvykle čelí. Začlenění hledisek specifických pro SOGIESC do procesu posouzení má zásadní význam a mělo by se odrazit v postoji a metodice používané posuzovatelem (příjímacím pracovníkem provádějícím posouzení) a v rámci nástrojů a pracovních toků používaných pro účely posouzení.

Níže uvedená tabulka obsahuje příklady prvků týkajících se SOGIESC, které je třeba zvážit v průběhu celého procesu posuzování, seskupených podle témat, která jsou obvykle zkoumána v průběhu posuzování.

⁽¹⁰⁸⁾ Čl. 25 bod 2 písm. a) směrnice RCD (2024).

⁽¹⁰⁹⁾ Čl. 25 odst. 1 směrnice RCD (2024).

⁽¹¹⁰⁾ Nebo pokud je začleněno do posouzení podle článku 20 [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1348](#) ze dne 14. května 2024 o zavedení společného řízení o mezinárodní ochraně v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU v časovém rámci stanoveném v tomto nařízení.

⁽¹¹¹⁾ Čl. 25 odst. 1 bod 6 směrnice RCD (2024).

Tabulka. SOGIESC – relevantní aspekty při posuzování

Téma posouzení	Aspekty týkající se SOGIESC
Osobní a biometrické údaje a rodinný stav	• Je třeba zohlednit a používat upřednostňovaný gender a záměna žadatele. • U LGBTIQ žadatelů zahrnuje odkaz na rodinný stav manžela/manželku nebo partnera/partnerku stejného pohlaví v trvalém vztahu ⁽¹¹²⁾, jejich děti a další osoby, které jsou na žadateli závislé (např. starší rodiče). • V případě LGBTIQ dětí zahrnuje odkaz na rodinný stav jejich rodiče a základní rodinu; v případě dětí odloučených od rodiny by to mohla být jiná dospělá osoba (např. příbuzný) odpovědná za dotčené dítě.
Ukazatele zvláštních potřeb a zranitelnosti	• Možné případy násilí a zneužívání. • Pocit bezpečí dané osoby v přijímacím zařízení a v rámci hostitelské komunity. Viz také rámeček Ukazatele zvláštních potřeb a zranitelnosti týkající se různých SOGIESC
(Předchozí) sebeidentifikace a další informace (zprávy, dokumenty atd.)	Viz oddíl 3.1.2. Další informace důležité pro identifikaci
Silné stránky, odolnost a schopnosti	• Zahrnuje existenci ochranných sítí / komunity / rodinných příslušníků, jakož i osobní dovednosti, talent, schopnosti a mechanismy zvládnutí (např. náboženské přesvědčení, záliby, příslušnost).
Přístup k potravinám a základních potřeb ⁽¹¹³⁾	• Žadatel by měl mít přístup k ošacení, které je v souladu s jeho vlastními přáními a preferencemi, bez ohledu na pohlaví nebo gender. • Hygienické potřeby a prostředky by měly být žadateli k dispozici podle jeho skutečných potřeb (obzvláště důležité pro intersexuální a transgender osoby). • Žadatel by měl mít přístup k potravinám, které odpovídají jeho zvláštním potřebám nebo podmínkám, zejména ten, který dostává specifické léky nebo prodělává specifickou léčbu (obzvláště důležité pro intersexuální, nebinární a transgender žadatele).

⁽¹¹²⁾ Podle definice uvedené v čl. 2 bodě 3 písm. a) směrnice RCD (2024), do které jsou zařazeni „manžel či manželka žadatele nebo jeho nesezdaný partner či partnerka, se kterým nebo kterou žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným pářům v právu nebo praxi daného členského státu přistupuje stejně jako k pářům sezdaným“.

⁽¹¹³⁾ Při poskytování základních potřebby vždy měla být zohledněna rodinná situace žadatele. Druh a množství poskytovaných základních potřeb by měly zohledňovat osobní potřeby daného žadatele (např. trans muži, nebinární nebo intersexuální osoby mohou potřebovat menstruační hygienické potřeby).

Téma posouzení	Aspekty týkající se SOGIESC
Vzdělání a zaměstnanecký status	• LGBTIQ děti by měly mít rovný přístup ke školnímu vzdělávání, kde se nebudou cítit vystaveny šikaně, násilí a jiným druhům újmy nebo diskriminace. • Dospělí LGBTIQ žadatelé by měli mít rovný přístup k práci a zaměstnání nebo odbornému vzdělávání jako všichni ostatní žadatelé, aniž by byli obtěžováni nebo diskriminováni.
Ubytování a bezpečnost	• Žadatel a jeho rodina by se měli v místě svého ubytování cítit bezpečně a měla by být vzata v úvahu jejich přání, pokud jde o počáteční přidělení nebo přerozdělení (např. přemístění). • Žadatel a jeho rodina by neměli být ostrakizováni migrantskou a/nebo hostitelskou komunitou a měli by mít snadný přístup ke službám (více informací viz rámeček Ubytování – specifické aspekty týkající se SOGIESC).

Téma posouzení	Aspekty týkající se SOGIESC
Zdraví a duševní zdraví / psychosociální podpora	• Mezi nejčastější problémy patří závažné zdravotní komplikace spojené s léčbou v souvislosti se změnou pohlaví (např. chirurgický zákrok), důsledky mrzačení ženských pohlavních orgánů nebo mrzačení pohlavních orgánů intersexuálních osob, endokrinologické problémy, sexuálně přenosné infekce včetně HIV, duševní potíže, jako je úzkost, posttraumatická stresová porucha, myšlenky na sebevraždu a deprese (viz také oddíl 2.1.2. Rizika pro fyzické a duševní zdraví). • V případě obětí mučení může být zapotřebí přístup k rehabilitačním službám, včetně služeb v oblasti duševního zdraví a psychosociálních služeb. • V případě incidentů souvisejících s genderově podmíněným násilím, zejména pokud k nim došlo v předchozích třech dnech, může žadatel potřebovat naléhavou zdravotní podporu, jako je postexpoziční profylaxe pro infekce HIV, vyšetření jiných sexuálně přenosných infekcí a preventivní péče, antikoncepční péče, shromáždění forenzních důkazů nebo lékařská stabilizace / ošetření akutního zranění nebo bolesti ⁽¹⁴⁾. • U LBIQ osob a trans mužů by se neměly přehlížet problémy týkající se těhotenství, rakoviny prsu a děložního čípku, reprodukčního zdraví a jiných gynekologických problémů. • U GBIQ osob a trans žen by měly být zváženy problémy, jako je rakovina prostaty a kardiovaskulární onemocnění.
Právní pomoc	• V souvislosti s žádostí a posouzením může být zapotřebí právní podpora (zastoupení nebo poradenství). • Strach z pronásledování z důvodu různých SOGIESC jako důvodu pro azyl. • V řízeních týkajících se právního uznání genderu (transgender žadatelé) může být zapotřebí právní podpora. • Právní podpora může být potřebná i v dalších řízeních, včetně ochrany obětí obchodování s lidmi nebo právních kroků v reakci na genderově podmíněné násilí.

⁽¹⁴⁾ Více informací o klinickém řízení případů znásilnění naleznete v dokumentu Světové zdravotnické organizace, [Clinical Management of Survivors of Rape: A guide to the development of protocols for use in refugee and internally displaced person situations](#) (Klinické řízení obětí znásilnění: Příručka pro vypracování protokolů pro použití v situacích uprchlíků a vnitřně vysídlených osob), Ženeva, 2002.

Téma posouzení	Aspekty týkající se SOGIESC
Vzhled žadatele a další postřehy posuzovatele během řízení	• Viditelné známky psychické zátěže nebo stažení se do sebe během posuzování. • Reakce žadatele během posuzování, včetně kvality a úrovně komunikace mezi posuzovatelem a žadatelem. • Porovnání reakcí a chování žadatele při různých návštěvách a interakcích s vámi nebo vašimi kolegy (jsou-li tyto informace k dispozici). To pomáhá určit, zda se pocity, duševní pohoda a chování dané osoby významně změnily. Viz také tabulka Ukazatele zvláštních potřeb a zranitelnosti týkající se různých SOGIESC
Ochrana dětí ⁽¹¹⁵⁾	• Při posuzování by měl být prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte, včetně přání a názorů LGBTIQ dítěte, pokud jde o otázky související s jeho genderovým vyjádřením a celkovým blahem. • V případě dětí bez doprovodu je do řízení zapojen jmenovaný opatrovník nebo jiný zákonný zástupce.

Doporučení pro pracovníky provádějící posouzení zranitelnosti

- Při posuzování zvažte intersekcionalitu; kromě SOGIESC je důležité zohlednit a posoudit potenciální prolínající se potřeby a identity žadatele (např. schopnost / zdravotní postižení, věk) (více informací a praktická doporučení týkající se zohlednění intersekcionality naleznete v [Praktické příručce o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), v kapitole 2. Intersekcionalita v oblasti azylu a v [Praktické příručce o žadatelích s různými SOGIESC – informační poznámka](#), v kapitole 2. Normy, předpojatosti a intersekcionalita).
- Ujistěte se, že posouzení vždy probíhá způsobem / na místě, kde je zajištěno soukromí a důvěrnost.
- Informujte a ujišťujte žadatele o zásadě důvěrnosti a o všech výjimkách, jako je povinné podávání zpráv podle vnitrostátního práva (např. pokud je osoba nebezpečná pro sebe nebo ostatní).

⁽¹¹⁵⁾ Relevantní pouze v případě, že je posuzovanému žadateli méně než 18 let, nebo v případě posouzení rodiny, kde je jeden z členů LGBTIQ osobou.

- Používejte zájmena a gender upřednostňované žadatelem a vhodný a inkluzivní jazyk; vytvořte a udržujte bezpečný prostor pro žadatele (viz také [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), kapitola 3. Inkluzivní komunikace a vytváření bezpečných prostorů a oddíl [Umožnění sebeidentifikace](#) této příručky, jakož i rámeček [Body k zapamatování: určení zranitelnosti a zvláštních potřeb](#)).
- Ujistěte se, že zapojený tlumočnick je obeznámen s příslušným jazykem a terminologií a používá je, a to i v oblasti SOGIESC.
- V případě LGBTIQ dětí zajistěte, aby byl v průběhu celého procesu zohledněn jejich nejlepší zájem, aby byla vyslyšena jejich přání a aby byl zapojen opatrovník / zákonný zástupce.
- Jako posuzovatel byste měli především posoudit bezpečnost žadatele a zajistit vhodné stanovení priorit případu s ohledem na reakci.
- Posilujte své znalosti a kapacitu v oblasti posuzování zranitelnosti, se zvláštním důrazem na prvky týkající se LGBTIQ žadatelů, prostřednictvím aktivit zaměřených na budování kapacit, včetně odborné přípravy, sebevzdělávání a vzájemného poradenství.
- Seznamte se se základním právním rámcem a rámcem „měkkého práva“ v oblasti SOGIESC na mezinárodní, vnitrostátní nebo unijní úrovni, jako jsou Yogyakartašské zásady a Yogyakartašské zásady plus 10 ⁽¹¹⁶⁾, a se situací a právy LGBTIQ osob ve vaší zemi.
- V průběhu posouzení zvažte a zahrňte odolnost a ochranné faktory jednotlivce; ty mohou zahrnovat osobní dovednosti, schopnosti a vrozené silné stránky, které umožňují zvládat obtíže, ale také rodinné a jiné podpůrné sítě.

Související nástroj agentury EUAA

[Nástroj pro posuzování zvláštních potřeb a zranitelnosti](#) agentury EUAA, 2022 podporuje orgány členských států při posuzování zvláštních potřeb osob ve zranitelných situacích. Podporuje specializované pracovníky při strukturovaném posuzování zvláštních potřeb a určování vhodných budoucích opatření, která mají být přijata v zájmu žadatele. Uživatelé nástroje jsou specializovaní odborníci, kteří mají za úkol posoudit potřeby osob ve zranitelném postavení a přijmout opatření k zajištění včasné a odpovídající reakce na tyto potřeby. Nástroj je navržen tak, aby jej bylo možné používat v režimu offline a snížit tak riziko narušení bezpečnosti údajů.

⁽¹¹⁶⁾ „Yogyakartašské zásady“ jsou soubor mezinárodních norem v oblasti lidských práv týkajících se sexuální orientace a genderové identity, který v roce 2006 sestavila skupina odborníků na lidská práva. V roce 2017 byly přijaty „Yogyakartašské zásady plus 10 (YP+10)“, včetně dodatečných zásad a povinností států, které doplňují Yogyakartašské zásady a zejména rozpracovávají pohlavní znaky a genderové vyjádření. Úplné znění Yogyakartašských zásad a zásad YP+10 je k dispozici na oficiálních internetových stránkách, které jsou k dispozici na adrese <https://yogyakartaprinciples.org/>.

3.3. Reakce na zvláštní potřeby a zranitelnost

Po jejich identifikaci a/nebo posouzení by měly být zvláštní potřeby a zranitelnost žadatele řádně a neprodleně řešeny. Je velmi důležité zajistit, aby specializovaní pracovníci poskytli potřebné služby nebo specifické druhy podpory co nejdříve, aby se předešlo nárůstu zranitelnosti nebo aby se zmírnila rizika související s bezpečností a ochranou, zhoršováním fyzického nebo duševního zdraví a/nebo dalším znevýhodňováním, vykořisťováním nebo zneužíváním.

Země EU+ by měly zajistit, aby byly k dispozici zdroje pro bezpečné, včasné a vhodné řešení zvláštních potřeb prostřednictvím přímého (interního) poskytování služeb (přijímací orgán) nebo prostřednictvím předání externím specializovaným poskytovatelům služeb a zúčastněným stranám (například sociálním službám, odborníkům v oblasti duševního zdraví, klinikám / nemocnicím, právním poradcům / právníkům, LGBTIQ organizacím a sítím).

Žadatelé s různými SOGIESC mohou mít zvláštní potřeby (např. zdravotní potřeby), které nemohou uspokojit přijímací agentury nebo státní a veřejné orgány a subjekty. Proto je důležité, aby přijímací orgány navázaly spolupráci a partnerství a vybudovaly aktivní systém předávání s příslušnými nestátními subjekty a organizacemi občanské společnosti (viz [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), kapitola 6. Spolupráce a koordinace).

Plán nezbytné reakce na zvláštní potřeby a zranitelnost zahrnuje opatření a předání, která se mohou týkat následujících tematických oblastí ⁽¹¹⁷⁾:

- bydlení/ubytování (buď první přidělení nebo přerozdělení/přeložení),
- poskytnutí informací,
- řízení případů (zaměřené na sociální práci) ⁽¹¹⁸⁾,
- fyzické a duševní zdraví / psychosociální podpora,
- právní poradenství a pomoc,
- poskytování potravin a základních potřeb,
- vzdělávání (dětí),
- přístup k práci a odbornému vzdělávání,
- jiné druhy sociální podpory (např. volný čas, sport).

Pokud konkrétní služby nejsou dostupné (nebo nejsou dostupné v dostatečném množství) na straně samotného přijímacího orgánu (nebo střediska), měli by přijímací pracovníci žadatele odkázat na jiné externí poskytovatele služeb. Pro zajištění bezpečného a důvěrného

⁽¹¹⁷⁾ Plán reakce by měl být vždy přizpůsoben skutečným a identifikovaným potřebám každého žadatele. Jedná se proto pouze o orientační seznam nejběžnějších oblastí, které je třeba vzít při řešení zvláštních potřeb v úvahu. Každý posuzovatel je povinen vypracovat pro každého žadatele individuální plán reakce založený na identifikovaných a/nebo posuzovaných potřebách.

⁽¹¹⁸⁾ Řízení případů je strukturovaná pracovní metoda používaná sociálním pracovníkem, která zahrnuje koordinaci, sledování a podporu přístupu žadatele ke službám, které vyhovují jeho potřebám, ve spolupráci se samotným žadatelem. Řízení případů je metoda organizace a provádění odborné činnosti, která žadateli nabízí individuální přístup vhodným a systematickým způsobem prostřednictvím přímé podpory nebo předání v souladu s plánem reakce.

předávání žadatelů s různými SOGIESC je nanejvýš důležité dodržovat zavedené a společně dohodnuté postupy předávání a příslušné protokoly (standardní operační postupy atd.), které zajišťují dodržování zásad a záruk při poskytování služeb. Kromě toho by měl existovat mechanismus pro pravidelné návazné sledování (monitorování) toho, zda byla služba poskytnuta, a dopadu na dotčenou osobu. Návazná opatření se provádějí ve spolupráci s žadatelem a poskytovatelem služeb, kterému byli předáni.

Předání je proces propojení žadatele, který má různé SOGIESC, s poskytovateli služeb, kteří mohou poskytnout potřebnou podporu na základě posouzených potřeb. Postoupení zaručuje, že žadatelé obdrží od specializovaných pracovníků komplexní podporu, a probíhá podle standardizovaných postupů (postupy nebo mechanismy předávání). Předání by měla být obvykle prováděna písemně a měla by se řídit obvyklými zásadami pro předávání, včetně následujících.

- **Informovaný souhlas.** Žadateli by mělo být vysvětleno, s kým a za jakým účelem budou informace sdíleny, včetně toho, jaké služby lze očekávat; v případě malých dětí nebo dětí bez doprovodu poskytne informovaný souhlas jejich rodič nebo opatrovník / zákonný zástupce, pokud není doporučeno jinak v souladu s nejlepším zájmem dítěte.
- **Důvěrnost.** Informace by neměly být sdíleny s nikým jiným než s příjemcem předání, pokud neexistuje povinnost podle vnitrostátního práva podat zprávu orgánům (např. při spáchání určitých druhů trestných činů nebo v naléhavých či život ohrožujících situacích) ⁽¹¹⁹⁾.
- **Ochrana údajů a další záruky na ochranu citlivých informací (včetně tištěných verzí i elektronických souborů).** Fyzické soubory by měly být archivovány v uzamykatelných skříních, k nimž mají přístup pouze osoby, které informace **potřebují znát** pro účely předání. Elektronické soubory by měly být chráněny heslem a přístupová práva by měla být udělena pouze těmto konkrétním kontaktním osobám.
- **Zásada „neškodit“.** To by mělo být zaručeno a zohledněno při rozhodování o předání, aby se předešlo vystavení další újmě, včetně opětovné traumatizace.

Je třeba poznamenat, že žadatel si může přát získat informace o možných službách, ale nechce být předán, což je třeba respektovat. Je-li tomu tak, měl by přijímací pracovník poskytnout informace a kontaktní čísla příslušných poskytovatelů (například tísňové linky a údaje o policii) a vysvětlit, jak lze získat přístup ke službám, pokud si žadatelé s různými SOGIESC přejí mít k nim přístup později.

⁽¹¹⁹⁾ Určité druhy odborníků využívaných v oblasti přijímání (zejména sociální pracovníci, psychologové a lékaři) mohou být vázány vnitrostátními nebo profesními právními předpisy o povinnosti zachovávat důvěrnost. V některých případech se mohou uplatnit výjimky, zejména pokud je skutečně ohrožen něčí život nebo duševní pohoda nebo pokud jsou odhaleny informace o tom, že dítě je zneužíváno. V závislosti na svém vnitrostátním právu a praxi zvažte zavedení protokolu o výměně informací mezi odborníky (lékařskými a nelékařskými subjekty/zaměstnanci), přičemž je vždy třeba vzít v úvahu poskytnutí informovaného souhlasu dotčeným žadatelem.

Praktické tipy: bezpečné předávání

- Zmapujte a konzultujte LGBTIQ organizace, sdružení a podpůrné skupiny a rozvíjejte vazby, abyste porozuměli dostupným službám a posoudili spolupráci, včetně předání.
- Při předání jiným službám potvrďte, že referenční zdroj je bezpečným prostorem pro osoby s různými SOGIESC. Pokud máte jako přijímací pracovník problém najít vhodného nebo důvěryhodného poskytovatele služeb, obraťte se na místní LGBTIQ organizaci, která vám s předáním pomůže.
- Zaveďte aktivní systémy předávání a partnerství s institucionálními i neinstitucionálními aktéry (například organizacemi občanské společnosti, mezinárodními organizacemi, dalšími příslušnými orgány, LGBTIQ sítěmi).
- V případě potřeby usnadněte přístup ke službám mimo ubytovací střediska, včetně doprovodu, podpory při dopravě a tlumočení.

Užitečné nástroje a pokyny pro poskytování zdravotní péče

- Zanzu (Belgie) je praktický on-line překladatelský nástroj vyvinutý pro (lékařské) odborníky, jehož cílem je odstranit jazykové bariéry v oblasti sexuálního zdraví s ohledem na kulturní rozmanitost. Nástroj je k dispozici ve více jazycích a obsahuje zvláštní oddíl o LGBTIQ osobách ⁽¹²⁰⁾.
- Projekt „Otevřené dveře: podpora inkluzivní a kompetentní zdravotní péče pro LGBTI osoby“ (Polsko) vytvořil mimo jiné tyto nástroje:
  - Stručná příručka pro zdravotnické pracovníky, která shrnuje nejdůležitější informace o zdraví LGBTIQ osob. Obsahuje úvod k LGBTIQ terminologii, shrnutí zdravotních potřeb LGBTIQ osob a praktická doporučení, jak zabránit diskriminaci a vytvořit inkluzivní klinické prostory ⁽¹²¹⁾.
  - Příručka pro zdravotnické pracovníky, která poskytuje podrobný přehled nerovností v oblasti zdraví a zdravotních potřeb LGBTIQ osob, úvod do LGBTIQ terminologie, shrnutí zdravotních potřeb LGBTIQ osob a praktická doporučení pro předcházení diskriminaci a vytváření inkluzivních klinických prostor ⁽¹²²⁾.

Oba produkty jsou k dispozici v šesti jazycích (bulharštině, katalánštině, angličtině, maďarštině, italštině a polštině).

⁽¹²⁰⁾ Zanzu Belgium, „[Sexual health in 14 languages](#)“ (Sexuální zdraví ve 14 jazycích) a Zanzu Netherlands, „[Sexual health in 16 languages](#)“ (Sexuální zdraví v 16 jazycích), nedatováno.

⁽¹²¹⁾ Open Doors, [Open Up the Doors – An LGBTI guide for healthcare professionals](#) (Otevřete dveře – Příručka LGBTI pro zdravotnické pracovníky), Lambda Warszawa Association, Varšava, nedatováno.

⁽¹²²⁾ Open Doors, [Open Up the Doors – An LGBTI handbook for healthcare professionals](#) (Otevřete dveře – Příručka LGBTI pro zdravotnické pracovníky), Háttér Society, Budapešť, 2022.

UNHCR a Populační fond OSN vypracovaly provozní pokyny pro reakci na potřeby v oblasti zdraví a ochrany u osob, které prodávají nebo vyměňují sex v humanitárním prostředí, se zvláštním zaměřením na péči o sexuální a reprodukční zdraví ⁽¹²³⁾.

⁽¹²³⁾ Populační fond OSN a UNHCR, [*Operational Guidance – Responding to the health and protection needs of people selling or exchanging sex in humanitarian settings*](#) (Provozní pokyny – reakce na potřeby zdraví a ochrany osob, které prodávají nebo vyměňují sex v humanitárním prostředí), 2021.

4. Začlenění SOGIESC do plánování pro nepředvídané události

V souladu s čl. 32 odst. 1 směrnice RCD (2024) musí každý členský stát vypracovat plán pro nepředvídané události po případné konzultaci s místními a regionálními orgány, organizacemi občanské společnosti a mezinárodními organizacemi. Plán pro nepředvídané události stanoví plánovaná opatření pro zajištění náležitého přijímání žadatelů (...) v případech, kdy se daný členský stát potýká s neúměrným množstvím žadatelů o mezinárodní ochranu, včetně nezletilých osob bez doprovodu ⁽¹²⁴⁾.

I v případě aktivace plánu pro nepředvídané události by podmínky přijímání měly zajistit plné dodržování odpovídající životní úrovně v souladu s právem EU, včetně Listiny základních práv Evropské unie ⁽¹²⁵⁾. Ve výjimečných situacích musí být i nadále zajištěny základní potřeby žadatelů, včetně žadatelů s různými SOGIESC, a veškeré nevyhnutelné odchylky od ustanovení směrnice RCD (2024) musí být co nejkratší.

Tato kapitola se zaměřuje zejména na vedoucí pracovníky a tvůrce politik v oblasti přijímání. Nastihuje hlavní body a doporučení, jak začlenit hlediska a prvky specifické pro SOGIESC, pokud jsou členské státy požádány, aby:

- potvrdily soulad se směrnicí RCD (2024) při výběru krizových opatření a opatření v oblasti připravenosti na řešení potřeb výjimečné situace,
- zajistily, aby v souvislosti s uplatňováním vybraných opatření byly materiální podmínky přijetí udržovány nad určitou prahovou hodnotou kvality.

Je rozdělena do dvě oddílů, které pokrývají klíčové oblasti přijímání (viz oddíl [4.2. Mimořádné způsoby zajištění podmínek přijímání pro žadatele s různými SOGIESC](#)), přičemž každá z nich zahrnuje specifické aspekty SOGIESC a uplatňuje integrální přístup ⁽¹²⁶⁾ k plánování pro nepředvídané události. Některé osvědčené postupy jsou rovněž uvedeny v různých oddílech ⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²⁴⁾ Podobně čl. 18 odst. 9 směrnice RCD (přepřacované znění) stanoví, že členské státy mohou výjimečně přijmout pravidla pro materiální podmínky přijetí odchylující se od tohoto článku, jež se použijí v řádně odůvodněných případech a po přiměřenou dobu, která musí být co nejkratší, pokud „a) je nutné posouzení zvláštních potřeb žadatele v souladu s článkem 22“ a „b) běžně dostupné ubytovací kapacity jsou dočasně vyčerpány“.

⁽¹²⁵⁾ Evropská unie, [Listina základních práv Evropské unie](#) (Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391).

⁽¹²⁶⁾ Integrální (cyklický) přístup zahrnuje tři aspekty, které společně tvoří systematický, soudržný a holistický přístup k plánování pro nepředvídané události. Tyto aspekty se týkají těchto fází/akcí: vypracování/příprava, reakce, přezkum/úprava.

⁽¹²⁷⁾ Další informace o plánování pro nepředvídané události naleznete v dokumentu agentury EUAA, [Guidance on Reception – Operational standards and indicators](#) (Pokyny k přijímání – Operativní normy a ukazatele), květen 2024, který doplňuje dokument úřadu EASO, [Pokyny týkající se podmínek přijetí: operativní normy a ukazatele](#), 2016, a zejména oddíl 15. Mimořádné způsoby zajištění materiálních podmínek přijetí.

4.1. Spouštěče a ukazatele včasného varování

V procesu založeném na scénářích **by měly být identifikovány mechanismy a ukazatele včasného varování** (např. počet příchozích, přijímací kapacita a obsazenost, příliv a odliv žadatelů, doba zpracování rozhodnutí o postavení, profily zranitelnosti a lidské zdroje) ⁽¹²⁸⁾.

Aby byla možná včasná reakce, měly by být spouštěcí mechanismy a prahové hodnoty předem dobře definovány a ukazatele jasně charakterizovány. V rámci systému včasného varování se doporučuje vypracovat na vnitrostátní úrovni definici toho, co se považuje za vysoký příliv migrantů, a/nebo vytvořit číselnou definici toho, co se považuje za nepředvídanou situaci, která může vyžadovat aktivaci opatření pro nepředvídané události. Možnými prahovými hodnotami by mohly být například určitý nárůst počtu příchozích nebo nárůst počtu osob se zvláštními potřebami za určité období a/nebo překročení předem stanovené míry obsazenosti za určité období (což může vést ke snížení kvality přijímání v důsledku zvýšené pracovní zátěže nebo překročení kapacity v přijímacích zařízeních). Na základě přístupu založeného na scénářích by měl spouštěcí systém podporovat přijímací orgán při aktivaci plánu reakce.

Údaje představují základní prvek plánování pro nepředvídané události, a proto je třeba vzít v úvahu i míru/odhady žadatelů se zvláštními potřebami a přesněji žadatelů s různými SOGIESC. Orgány však musí mít na paměti, že odhad míry LGBTIQ žadatelů v rámci celkové populace může být poměrně náročný, a to z důvodů podrobně popsanych v této příručce, jako jsou převládající společenské normy a obava z „vyoutování“ a stigmatu, které mohou ovlivnit ochotu dané osoby odhalit své SOGIESC.

Dalším problémem je, že osoby s různými SOGIESC, které žádají o mezinárodní ochranu z důvodů, které nesouvisejí s jejich SOGIESC, mohou mít přesto zvláštní potřeby při přijetí z důvodu svých SOGIESC. Jejich potřeby by proto neměly být přehlíženy, ale měly by být zohledněny v plánování pro nepředvídané události. K překonání těchto problémů se doporučuje, aby byly v azylovém řízení shromažďovány anonymní údaje týkající se SOGIESC, neboť je lze použít k předpovídání přibližného počtu. To orgánům může pomoci v jejich procesu založeném na scénářích. Je vhodnější mít přibližný údaj nebo počet LGBTIQ žadatelů než nemít vůbec žádné údaje (viz také [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), kapitola 7. Správa údajů a statistika).

4.2. Mimořádné způsoby zajištění podmínek přijímání pro žadatele s různými SOGIESC

Zajišťování podmínek přijímání pro žadatele upravuje směrnice RCD (2024) a mimořádné způsoby by také měly být v souladu s touto směrnicí. Jak je vysvětleno výše, normy stanovené ve směrnici RCD (2024) pro nemimořádné situace by měly zůstat referenční i v situacích neúměrného tlaku.

⁽¹²⁸⁾ Viz také EASO, [Pokyny k plánování pro mimořádné události v souvislosti s přijímáním](#), 2018.

V tomto oddíle jsou zdůrazněny specifické aspekty týkající se SOGIESC na základě témat přijímání s cílem podpořit členské státy při začleňování problematiky SOGIESC do plánování pro nepředvídané události a připravenosti.

Všechna níže uvedená doporučení a ohledy je třeba vykládat ve spojení se zásadou čl. 32 odst. 1 směrnice RCD (2024) ⁽¹²⁹⁾, podle které plán pro nepředvídané události stanoví plánovaná opatření „pro zajištění náležitého přijímání žadatelů podle této směrnice“. Tato zásada by měla být uplatňována ve spojení s následujícími zásadami, aby byla zajištěna důstojnost, duševní pohoda a základní práva žadatelů v průběhu celého azylového procesu.

- **Důstojnost.** Členské státy musí zajistit, aby podmínky přijímání poskytované žadatelům byly slučitelné s jejich vrozenou důstojností a aby s nimi nebylo zacházeno ponižujícím způsobem.
- **Životní úroveň.** Žadatelé musí mít přístup k odpovídajícímu ubytování, které jim zajistí životní úroveň zaručující živobytí a chránící jejich fyzické a duševní zdraví.
- **Materiální podmínky přijetí.** Členské státy jsou povinny poskytnout žadatelům materiální podmínky přijetí, včetně ubytování, stravy, ošacení a osobních hygienických potřeb. Tyto podmínky musí být v souladu s vnitrostátními normami a musí respektovat kulturní a náboženské zázemí žadatelů ⁽¹³⁰⁾.
- **Zdravotní péče.** Žadatelé musí mít přístup k potřebné zdravotní péči náležité kvality, která zahrnuje přinejmenším nutnou a neodkladnou péči v případě onemocnění (jakož i závažných duševních poruch) a zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví, která je nezbytná k léčení vážného tělesného zdravotního problému.
- **Žadatelé se zvláštními potřebami při přijetí.** Zvláštní pozornost by měla být věnována specifické situaci žadatelů se zvláštními potřebami při přijetí.

4.2.1. Ubytování

S celkovým nárůstem přílivu žadatelů o mezinárodní ochranu se bude zvyšovat i příliv žadatelů se zvláštními potřebami. Ve fázi plánování/připravenosti je proto třeba věnovat pozornost zajištění vhodných a dostatečných ubytovacích míst pro osoby se zvláštními potřebami, včetně těch, které jsou více vystaveny bezpečnostním rizikům, jako jsou LGBTIQ žadatelé.

Mapování dostupné přijímací kapacity a obsazenosti má zásadní význam pro efektivní využívání stávající kapacity, pro plánování dodatečných kapacit a pro řešení zvláštních potřeb žadatelů při přijetí. V tomto smyslu by členské státy měly zmapovat kapacitu a obsazenost svých přijímacích míst, která lze využít pro žadatele s různými SOGIESC, v závislosti na zjištěných zvláštních potřebách při přijetí. Při mapování vhodných přijímacích míst by měly být vzaty v úvahu tyto prvky: umístění (tj. blízkost k příslušným poskytovatelům služeb), infrastruktura (např. individuální sociální zařízení a koupelny, možnost ubytování v soukromí). Mělo by se jednat o průběžný postup ve všech fázích plánování, provádění a přezkumu/úprav.

⁽¹²⁹⁾ Článek 18 směrnice RCD (přepracované znění) stanoví zásady, od kterých nelze upustit, pokud jde o přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu.

⁽¹³⁰⁾ Pro LGBTIQ žadatele by tyto materiální podmínky přijetí měly být v souladu s jejich skutečnými potřebami (např. vhodné menstruační hygienické potřeby by měly být k dispozici trans mužům a případně i intersexuálním a nebinárním osobám).

Vzhledem k tomu, že počet přijímacích míst plně přizpůsobených zvláštním potřebám konkrétních skupin žadatelů při přijetí, včetně LGBTIQ žadatelů, je omezený a že je pravděpodobné, že takových míst bude v době mimořádné situace ještě méně, měl by být zaveden systém stanovení priorit. Bezpečná a chráněná místa pro přijímání by měla být vyhrazena pro žadatele s dalšími zvláštními potřebami při přijetí, zejména pro žadatele s naléhavými zdravotními potřebami nebo žadatele, kteří čelí většímu riziku pro jejich bezpečnost (např. osoby, u nichž existuje riziko, že se stanou obětí násilí). Kromě toho je třeba věnovat zvláštní pozornost respektování celistvosti rodiny, rodinného života a soukromí. Měly by být zavedeny pokyny pro určení nejvhodnějšího ubytování, pokud jde o zvláštní potřeby a individuální situaci zranitelných žadatelů, a to na základě řádné a včasné identifikace potřeb na individuálním základě (viz také kapitola [3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#)).

Stejně tak nelze vyjednávat o bezpečnosti a ochraně, neboť ty jsou předpokladem důstojného života. Členské státy by proto při poskytování ubytování v situaci vysokého přílivu osob měly v maximální možné míře zajistit předcházení útokům a násilí, včetně útoků a násilí souvisejících se SOGIESC.

V nových/nouzových přijímacích zařízeních by měly být vystaveny vizuální informační materiály, jako jsou plakáty a videa, které podporují respekt k rozmanitosti a začlenění všech lidí bez ohledu na jejich osobní charakteristiky, včetně SOGIESC. Jsou zavedeny mechanismy pro zpětnou vazbu (např. poštovní schránky), jakož i pro podávání stížností a hlášení incidentů a pracovníci a ubytované osoby o nich vědí. Je rovněž zajištěno právo žadatelů na komunikaci s jejich příbuznými, právními poradci a specializovanými organizacemi (např. telefonicky, prostřednictvím internetu nebo jinými prostředky).

Žadatelé ubytovaní v nouzových přijímacích zařízeních by měli být přemístěni do řádných zařízení, jakmile je to v praxi proveditelné, přičemž přednost dostávají osoby ve zranitelné situaci, včetně LGBTIQ žadatelů.

Osvědčené postupy

Osvědčeným postupem je plánovat minimální kapacitu rezervního přijímacího ubytování, kam mohou být umístěni žadatelé v nejisté situaci, někdy dočasně, do doby, než budou přemístěni do vhodného ubytování, s ohledem na jejich zvláštní potřeby, včetně žadatelů s různými SOGIESC.

4.2.2. Zdravotní péče

I ve výjimečných situacích by členské státy měly zajistit, aby žadatelům s různými SOGIESC byla poskytována nezbytná zdravotní péče na nejvyšší dosažitelné úrovni, včetně péče v oblasti duševního zdraví, poskytovaná kvalifikovanými pracovníky. Nezbytná zdravotní péče by měla být odpovídající kvality a měla by zahrnovat alespoň vyhledávací vyšetření brzy po příjezdu, neodkladnou péči a základní léčbu nemocí, včetně závažných duševních poruch, a zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví nebo péči vyžadovanou k řešení

závažných zdravotních komplikací spojených s dříve prodělanými zákroky souvisejícími se změnou pohlaví.

4.2.3. Lidské zdroje a budování kapacit

Členské státy by měly zajistit, aby i v době krize byl kompetentní zkušený přijímací pracovník přidělen jako referenční osoba pro případy související s genderem, a to i pro žadatele s různými SOGIESC ⁽¹³¹⁾. Této osobě by měl být poskytnut potřebný čas a prostor na plnění jejího úkolu. Pokud jsou zkušení referenční pracovníci vysláni na pomoc při zřizování nového přijímacího zařízení ⁽¹³²⁾, je třeba zajistit, aby měli čas nadále působit jako referenční osoby pro původní přijímací zařízení. Tito pracovníci by měli mít přístup k odborné přípravě, včetně odborné přípravy v otázkách specifických pro SOGIESC ⁽¹³³⁾. Pokud není na odbornou přípravu dostatek času, lze použít i způsoby školení na pracovišti (např. stínování referenčních osob, koučování, školení on-line).

Zdravotničtí pracovníci by měli být obeznámeni s identifikací a řešením zvláštních potřeb žadatelů s různými SOGIESC (zejména transgender, genderově nekonformních, nebinárních a intersexuálních žadatelů) a měli by s nimi jednat citlivě a uctivě.

V dobách krize musí členské státy stále zajistit, aby byli k dispozici přijímací pracovníci různých genderů, zejména zdravotničtí pracovníci, vedoucí pracovníci případů, tlumočníci / kulturní mediátoři a pracovníci zapojení do postupů identifikace a posouzení. Stejně tak mohou žadatelé v rámci možností vyjádřit přání hovořit s pracovníkem určitého genderu, pokud chtějí diskutovat o citlivých tématech.

4.2.4. Poskytování informací

V dobách krizí mají žadatelé stále nárok na informace o podmínkách přijímání, včetně těch, které se týkají osob se zvláštními potřebami (např. LGBTIQ žadatelů, pokud jsou takové potřeby identifikovány), jakož i o právech LGBTIQ osob a o míře sociální tolerance v hostitelské zemi. Žadatelé by měli být informováni o způsobech, jak mohou hlásit problémy s bezpečností, včetně problémů vyplývajících z jejich postavení SOGIESC. Dále by jim měly být poskytnuty informace o přístupu k právní pomoci a dalším poskytovatelům služeb relevantních pro poskytování podmínek přijímání, včetně zdravotní péče.

Přijímací orgány by měly zvážit, jak přizpůsobit efektivní metodiky a kanály pro poskytování informací vyššímu počtu žadatelů. Například v dočasných a nouzových přijímacích zařízeních mohou být vystaveny informační materiály, pokyny a zdroje a informace o poskytovatelích služeb pro LGBTIQ osoby.

⁽¹³¹⁾ Nebo referenční osoba / kontaktní osoba specializující se na zranitelnost a zvláštní potřeby, včetně potřeb na základě SOGIESC.

⁽¹³²⁾ Tyto referenční osoby by mohly být odpovědné za více než jedno přijímací zařízení a za další zranitelné skupiny (např. oběti genderově podmíněného násilí) za předpokladu, že mají dostatek času a zdrojů k řádnému plnění svých úkolů.

⁽¹³³⁾ Více informací o obsahu této odborné přípravy naleznete v kapitole 1. [Poskytování podmínek přijetí](#), jakož i v dokumentu agentury EUAA [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, v oddíle 5.3 Budování kapacit v oblasti SOGIESC.

Osvědčené postupy

- Osvědčeným postupem je vytvářet a pravidelně aktualizovat často kladené otázky a odpovědi týkající se práv a služeb pro osoby s různými SOGIESC; ty lze využít před situacemi vysokého přílivu osob, ale i během nich.
- Komunikace prostřednictvím sociálních médií ⁽¹³⁴⁾ a rozvoj platforem se specializovanými informacemi pro LGBTIQ žadatele jsou dobrými způsoby, jak předávat informace a žádoucí sdělení. Vyvinutím aplikace pro mobilní telefony může přijímací orgán snadno oslovit mnoho lidí.

4.2.5. Externí spolupráce a koordinace

Za běžných okolností má zásadní význam spolupráce a koordinace mezi přijímacím orgánem a dalšími příslušnými orgány, organizacemi občanské společnosti a mezinárodními organizacemi ⁽¹³⁵⁾. Při vypracovávání a provádění plánu pro nepředvídané události je nezbytné posílit a prosazovat další koordinaci s těmito subjekty a dalšími příslušnými sdruženími (např. dobrovolnickými skupinami, migrační diasporou) tam, kde působí, a jejich podporu ⁽¹³⁶⁾. Mělo by se jednat o LGBTIQ organizace a poskytovatele služeb v oblasti zdraví (včetně duševního zdraví). Koordinační mechanismy by měly být předem zavedeny a dohodnuty s příslušnými subjekty; to může představovat společné schůzky, které se konají v rámci přípravy na situaci vysokého přílivu osob a které se během mimořádné situace často opakují.

Je třeba jasně vymezit úlohy a povinnosti příslušných orgánů a zapojených organizací a koordinační mechanismy mezi zúčastněnými stranami. Tyto úlohy a funkce jsou lépe definovány a dohodnuty prostřednictvím formálního mechanismu (např. memoranda o spolupráci) s cílem zabránit zdvojování úsilí a zajistit maximalizaci dostupných zdrojů. Tyto organizace by měly být rovněž včas informovány o případném zřízení nových přijímacích zařízení. Osoby (pracovníci nebo dobrovolníci), které přicházejí do přímého styku s dětmi a jinými osobami ve zranitelné situaci, by si měly být vědomy specifik práce s těmito skupinami, včetně používání uctivého a inkluzivního jazyka.

4.2.6. Identifikace a posuzování zvláštních potřeb a zranitelnosti a reakce na ně

Identifikace a řízení zranitelnosti by neměly být ohroženy ani během krize. Stávající standardizované mechanismy pro určování a posuzování zvláštních potřeb při přijetí mohou být příliš časově náročné a je třeba je urychlit. Členské státy by proto mohly dočasně používat svižnější nebo rychlejší screeningový nástroj nebo postup sestávající z předběžné zdravotní prohlídky a kontroly zranitelnosti s cílem zjistit, zda je potřeba okamžité péče nebo zvláštní

⁽¹³⁴⁾ Viz příklad agentury Fedasil v rámečku [Osvědčené postupy](#) v oddíle [2.2. Zmírňování rizik](#).

⁽¹³⁵⁾ EUAA, [Praktická příručka o žadatelích s různými sexuálními orientacemi, genderovými identitami, genderovými vyjádřeními a pohlavními znaky – průřezové prvky](#), listopad 2024, kapitola 6 Spolupráce a koordinace.

⁽¹³⁶⁾ Jak je rovněž stanoveno v čl. 32 odst. 1 směrnice RCD (2024).

pomoci, a určit, zda mají žadatelé zvláštní potřeby při přijetí ⁽¹³⁷⁾. Do posouzení mohou být zapojeny i specializované LGBTIQ organizace (např. prostřednictvím poskytování služeb, tlumočení / kulturní mediace, odborné přípravy pracovníků). Zjištěné zvláštní potřeby LGBTIQ žadatelů, které by mohly mít dopad na procesní záruky, by měly být sděleny azylovým orgánům (např. přidělení zvláštního/vyškolenoého rozhodčího a/nebo tlumočnicka genderu upřednostňovaného žadatelem).

Existují-li náznaky zranitelnosti nebo zvláštních potřeb při přijetí, měla by dotčenému LGBTIQ žadateli být poskytnuta včasná a přiměřená podpora s ohledem na jeho fyzické a duševní zdraví. Součástí toho může být předání nebo reakce na naléhavé zdravotní potřeby (např. léčba HIV / pohlavně přenosné infekce, léčba po chirurgickém zákroku nebo léčba po zmrazení ženských pohlavních orgánů / pohlavních orgánů intersexuálních osob, sterilní injekční stříkačky, jiné zdravotnické potřeby) nebo jiný druh podpory (např. psychosociální podpora, psychiatrická medikace).

⁽¹³⁷⁾ Členské státy by měly mít na paměti, že svižný a rychlejší screeningový nástroj nebo postup by neměl nahrazovat řádnou, plnohodnotnou identifikaci a posouzení zvláštních potřeb a zranitelnosti (viz kapitola [3. Identifikace a posouzení potřeb žadatelů s různými SOGIESC a reakce na tyto potřeby](#)), což je třeba provést u každého jednotlivce, jakmile to okolnosti dovolí.

Naskenujte pro přístup ke všem
částem této praktické příručky

Úřad pro publikace
Evropské unie

